

Міністерство освіти і науки України
Відокремлений структурний підрозділ
«Любешівський технічний фаховий коледж
Луцького національного технічного університету»

**ІНОЗЕМНА МОВА (АНГЛІЙСЬКА)
ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ**

Конспект лекцій

для здобувачів освіти освітньо-професійного ступеня
фаховий молодший бакалавр
галузь знань 27 «Транспорт» спеціальності 274 «Автомобільний транспорт»
галузь знань 13 «Механічна інженерія» спеціальності 133 «Галузеве
машинобудування»
галузь знань 24 «Сфера обслуговування» спеціальності 241 «Готельно-
ресторанна справа»
галузь знань 24 «Сфера обслуговування» спеціальності 241 «Готельно-
ресторанна справа»
галузь знань 19 «Архітектура та будівництво» спеціальності 192
«Будівництво та цивільна інженерія»
денної форми навчання

УДК 811.111(07)

С 51

До друку

Голова методичної ради ВСП «Любешівський ТФК Луцького НТУ»

_____ Т.П. Герасимик-Чернова

Електронна копія друкованого видання передана для внесення в репозитарій коледжу

Бібліотекар _____ М.М. Демих

Затверджено методичною радою ВСП «Любешівський ТФК Луцького НТУ»

протокол № _____ від «_____» _____ 2023 р.

Рекомендовано до видання на засіданні циклової (методичної) комісії викладачів соціально-гуманітарних дисциплін, фізичного виховання та захисту України

протокол № _____ від «_____» _____ 2023 р.

Голова циклової (методичної) комісії _____ Л.М. Кравчик

Укладачі: _____ О.П. Смокович, викладач II категорії

_____ О.В.Невірець, викладач I категорії

Рецензент: _____

Відповідальний за випуск: _____ Т.П.Кузьмич, методист

Іноземна мова (англійська) за професійним спрямуванням [Текст]: конспект лекцій для здобувачів освіти освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр галузь знань 27 «Транспорт» спеціальності 274 «Автомобільний транспорт», галузь знань 13 «Механічна інженерія» спеціальності 133 «Галузеве машинобудування», галузь знань 24 «Сфера обслуговування» спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа», галузь знань 19 «Архітектура та будівництво» спеціальності 192 «Будівництво та цивільна інженерія»/уклад. О.П. Смокович, О.В.Невірець – Любешів: ВСП «Любешівський ТФК Луцького НТУ», 2023. – 66 с.

Конспект лекцій включає в себе 18 лекцій. Навчальний курс передбачає повторення та закріплення граматичного матеріалу, використання автентичних іншомовних матеріалів. Ця робота також виховує інтерес до мови, розвиває логічне мислення, вміння концентрувати увагу.

©Смокович О.П., Невірець О.В. 2023

ЗМІСТ

1. Артикль в англійській мові.
2. Іменник. Множина іменника.
3. Теперішній простий (неозначений) час.
4. Минулий простий (неозначений) час.
5. Теперішній тривалий час.
6. Минулий тривалий час.
7. Теперішній доконаний час.
8. Минулий доконаний час.
9. Пасивний стан дієслова.
10. Дієприкметник.
11. Узгодження часів.
12. Герундій.
13. Модальні дієслова.
14. Прикметник
15. Майбутній простий час.
16. Майбутній тривалий час.
17. Типи питальних речень.
18. Майбутній доконаний час.

ВСТУП

Іншомовне спілкування відіграє важливу роль у професійній діяльності майбутніх спеціалістів. Воно має велике значення, адже майбутні фахівці повинні володіти високою культурою професійного іншомовного мовлення.

Провідним напрямком готовності до професійної діяльності є створення психолого-педагогічних умов за яких студент може знайти активну особисту позицію як майбутній фахівець. Основу цього багатокomпонентного процесу складає вивчення дисципліни “Іноземна мова за професійним спрямуванням”.

Дисципліна “Іноземна мова за професійним спрямуванням” спрямована на розширення профілю підготовки фахового молодшого бакалавра

Поряд з оволодінням іноземною мовою відбувається засвоєння професійних знань та формування здібностей розуміти менталітет носіїв іншої мови. З соціально-психологічної точки зору особистість студента повинна бути готова до засвоєння нової інформації й міжкультурного спілкування.

Навчальний курс розрахований на студентів, які мають базовий рівень знань з іноземної (англійської) мови.

Метою курсу “Іноземна мова за професійним спрямуванням” є сприяння підготовці студентів до адекватного функціонування у конкретних професійних ситуаціях.

Основні завдання дисципліни:

- дати поняття про правила вживання, утворення часів у англійській мові;
- розвивати навички перекладу з англійської на українську мову, розвивати діалогічне мовлення.;
- виховувати уважність при вивченні нового матеріалу, охайність при оформленні записів в робочому зошиті, культуру поведінки;
- навчити використовувати набуті знання у практиці спілкування з іноземними партнерами у різних ситуаціях, які виникають під час організації автомобільних перевезень.

Студенти повинні засвоїти та вміти користуватися лексичним матеріалом в обсязі 1900-2200 лексичних одиниць. Навчальний курс передбачає повторення та закріплення граматичного матеріалу, використання автентичних іншомовних матеріалів.

Лекція № 1

Тема лекції: **Артикль в англійській мові**

План лекції

1. Визначення артиклю.
2. Правила вживання означеного артикля.
3. Правила вживання неозначеного артикля.
4. Відсутність артикля.
4. Виключення .

Зміст лекції

Артиклі в англійській мові стоять на другому місці за своєю проблематичністю вивчення після часів. Здається це дивним, оскільки виникає питання: як можна порівнювати вивчення часів в англійській мові (що включає в себе правила написання, утворення, а також випадки використання кожного з них) з набагато менш місткою темою? Проблема полягає в тому, що артиклі в англійській мові виділяються своєю неоднозначністю та великою кількістю виключень з правил, що ускладнює їх розуміння та вивчення.

Давайте спробуємо спочатку розібратись в самому понятті «артикль» (оскільки для української мови воно не властиве), а потім розглянемо правила його вживання.

Артикль – це службова частина мови, яка ставиться перед іменником та допомагає визначити його число, а також визначеність або невизначеність.

Артикль в англійській мові ставиться виключно перед іменником, тому має назву препозитивний.

Існує 3 види артиклів в англійській мові:

- 1) «the» – визначений артикль (the definite article);
- 2) «a/an» – невизначений артикль (the indefinite article);
- 3) «-» – нульовий артикль (the zero article).

Давайте розглянемо кожен випадок окремо.

ВИЗНАЧЕНИЙ АРТИКЛЬ «the»

Визначений артикль **«the»** вживається в однині та в множині перед обчислювальними та необчислювальними іменниками.

Давайте розглянемо випадки, в яких потрібно використовувати визначений артикль:

- 1) коли ми говоримо про одну конкретну річ (**when there is only one of something**):

The Pope lives in Vatican

- 2) якщо мова йде про моря, гори, річки, озера, групи островів, пустині, океани, канали (**with rivers, lakes, oceans and seas, mountain ranges, groups of islands, wilderness, channels**):

The Nile is the longest river in Africa

- 3) перед словом, яке передає найвищу ступінь чогось (**with superlatives**):

Kate is the best teacher

- 4) з винаходами (**with inventions**):

When was the telephone invented?

- 5) з назвами тварин (**with species of animals**):

The dog is a man's best friend

- 6) з національними групами (**with national groups**):

The French drink a lot of wine

- 7) з унікальними іменниками (**with unique nouns**): *the Earth, the sun*
з назвами газет, театрів, кінотеатрів, музеїв, кораблів, організацій (**with the names of newspapers, theatres, cinemas, museums, ships, organizations**):
The Daily Express, the Ambassador Theatre Group
- 9) з країнами, якщо вони включають в себе слова **States, Kingdom, Republic**:
the USA, the United Kingdom
- 10) зі сторонами світу (**with the parties of the world**):
the North, the East, the South, the West
- 11) з назвами музичних інструментів та танців:
the guitar, the salsa
- 12) зі званнями (**with titles**):
the Queen, the President
Виняток – якщо додається ім'я, тоді артикль не вживається:
Queen Victoria
- 13) зі словами **day, morning, afternoon, evening**:
It was early in the morning when they left
- 14) якщо говоримо про історичний період (**historical period**):
the last Ice Age, the Vietnam war
Виняток: *World War I*
- 15) зі словами **only, last, first** у випадку, якщо вони використовуються у ролі прикметників: *She was the only one who came*
- 16) коли йдеться про вибір між двома речами (**choosing between two things**) або можна це також трактувати як у випадку, коли раніше вже згадувався іменник (**with previously mentioned nouns**):
There is a red marker and a black marker. I want the red marker
There is an apple and an orange. I want the apple
- 17) якщо ясно, що ми маємо на увазі (**when it is clear what we are referring to**):
Could you open the window, please?

НЕВИЗНАЧЕНИЙ АРТИКЛЬ «a/an»

Невизначений артикль походить від давньоанглійського «**an**», яке означало «один». Тому невизначений артикль ми використовуємо у тому випадку, коли мова йде про одну річ – тобто одиницу.

Чому ми два артикля – «**a**» і «**an**» розглядаємо в одній групі – невизначені артиклі, та використовуємо в одних і тих самих випадках? Все дуже просто – насправді це один артикль! Якщо слово, перед яким повинен ставитися невизначений артикль, починається на приголосну, то вживаємо артикль «**a**», а якщо на голосну, то відповідно використовуємо «**an**».

Невизначений артикль «**a/an**» вживається в однині перед обчислювальними іменниками.

А зараз давайте детально розглянемо випадки використання невизначеного артикля «**a/an**»:

1) якщо мова йде про будь-який предмет зі всієї групи однорідних предметів (**any object from a group of similar items**), тобто якщо про предмет ми говоримо в контексті «представник всього класу» (**representative of the class**):

A cadet is a student of a military school.

My elder brother lives in a big city.

2) при першому згадуванні предмета (***the first mention of the subject***):

I have got a car. A boy is standing at the window.

3) часто використовується після дієслів ***to be*** і ***to have***:

I have got a pen. She is a teacher. Let's have a rest!

4) після слів ***rather, quite, such, what*** в окличних реченнях:

He was such a good student!

5) після ***there + to be*** перед обчислювальними іменниками:

There is a forest near our village.

6) в словосполученнях ***once a day (week, month, year), at a time, in a minute, not a word*** – тобто коли невизначений артикль має значення «один»:

I'll be back in a minute.

7) в словосполученнях ***a great deal (of), a number (of), a great many, a little, a few***:

I had waited a few hours.

НУЛЬОВИЙ АРТИКЛЬ

Ну і, звичайно, нам залишилось розглянути випадки, коли ми не вживаємо жодних артиклів:

1) перед незліченими (***uncountable***), множинними (***plural***) або абстрактними (***abstract***) іменниками:

He likes music. There are books on the table.

2) перед незліченими іменниками, які означають речовину/масу:

I prefer strong coffee to tea.

3) якщо перед іменником стоять уже такі слова ***last, next***:

I'll come to your place next week.

4) перед назвами вулиць, міст, країн, а також перед іменами та прізвищами:

I live in Gorky Street in Moscow.

5) перед назвою конкретної гори:

Elbrus is the highest mountain in the Caucasus.

6) перед назвами пір року, місяців, днів тижня:

Usually students have no classes in summer.

7) перед іменниками ***dinner, breakfast, supper, tea, day, night, evening, morning, school, college, hospital***, у випадку, якщо вони мають абстрактне значення:

Dinner is always ready at two.

My son goes to school.

А зараз давайте закріпимо знання і підсумуємо.

Слід добре навчитись розрізняти ситуації, коли вжити необхідно визначений артикль ***the***, а коли невизначений ***a/an***!

Давайте розберемось в цьому на прикладі.

Отже:

a) *He knocked at the door and a voice answered.*

в) *He knocked at a door and the voice answered.*

В двох випадках формальний переклад такий:

Він постукав у двері, і голос відповів.

Проте саме артикли несуть в собі додаткову інформацію:

a) *Він постукав у конкретні (які спеціально*

знайшов) двері і чийсь (незнайомий) голос відповів.

в) Він постукав у будь-які (навагад) двері і знайомий голос відповів.

Лекція № 2

Тема лекції: **Іменник. Множина іменника.**

План лекції

1. Визначення поняття «Іменник».
2. Правила утворення множини іменників.
3. Особливості множини іменників в англійській мові.
4. Виключення .

Зміст лекції

В англійській мові множина іменників утворюється за певними правилами, які згруповано в 9 основних категорій. Кожна з категорій визначає конкретний випадок, в залежності від якого ми і додаємо закінчення до іменників.

Давайте розберемось в цих випадках та розглянемо приклади кожного з них.

Отже...

Правила додавання закінчень до іменників у множині:

1) використовуємо **-es** до іменників, які закінчуються на **-s, -ss, -x, -sh, -ch, -tch**:
buses, boxes, benches, classes, dishes, watches;

2) якщо іменник закінчується **-y**, перед яким стоїть приголосна, то додаємо закінчення **-s**, а **-y** змінюється на **-ie**:

a cherry – cherries, a city — cities;

3) якщо слово закінчується на **-y**, перед яким стоїть голосна, то просто додаємо закінчення **-s**:

a toy – toys, a key – keys, a boy – boys;

4) у іменників, що в однині закінчуються на **-f** та **-fe**, у множині **-f** змінюється на **-v** з додаванням закінчення **-s**:

a life – lives a shelf – shelves;

Винятки: *a chief – chiefs, a safe – safes, a roof – roofs, a handkerchief – handkerchiefs;*

5) якщо іменник закінчується на **-o**, то додаємо закінчення **-es**:

a potato – potatoes, a tomato – tomatoes, a hero – heroes;

Винятки: *a photo – photos, a piano – pianos, a radio – radios;*

6) деякі іменники утворюють множину не за правилами:

a man – men, a foot – feet, a child – children, a woman – women, a tooth – teeth, an ox – oxen, a goose – geese, a mouse – mice, a person – people;

7) деякі іменники зберегли стародавню форму множини, яка збігається з формою однини:

a deer – deer, a sheep – sheep, a swine – swine, a fish – fish, a fruit – fruit;

деякі іменники уживаються тільки в множині:

trousers (штани), scissors (ножиці), goods (речі, товар), shorts (шорти), spectacles (окуляри), clothes (одяг);

9) Деякі іменники уживаються тільки в однині:

news (новина, новини), knowledge (знання), luggage (багаж), advice (порада), money (гроші), mathematics (математика), information (інформація), furniture (меблі), athletics

Тема лекції: **Present Simple (Present Indefinite) / Теперішній простий (неозначений) час**
План лекції

1. Визначення часу «Теперішній простий час».
2. Будова усіх типів речень в «Теперішній простий час».
3. Вживання «Теперішній простий час».
4. Виключення .

Зміст лекції

Present Simple – це простий теперішній час в англійській мові. І слово «простий» тут вжите не дарма, оскільки це насправді найлегший з усіх англійських часів. Його зручно використовувати коли йде мова про ситуацію чи подію, яка є постійною, відбувається регулярно або коли ми констатуємо факти. Нижче ми детальніше розглянемо всі випадки, в яких вживається Present Simple (теперішній простий час) та, звичайно, наведемо приклади до кожного з них. Проте перш за все потрібно зрозуміти, як утворюється, та навчитись використовувати Present Simple. Для розуміння специфіки **утворення Present Simple**, як і будь-якого іншого часу, необхідно пригадати, що в англійській мові речення бувають трьох типів: розповідне, заперечне та питальне. Далі розглянемо детально кожне з них.

РОЗПОВІДНЕ РЕЧЕННЯ.

Інша назва, яка також може вам зустрічатись, – *стверджувальне речення*.

Схема розповідного речення:

Підмет + Присудок + Доповнення

Давайте розберемось в кожному з наведених елементів. Отже:

1) Підмет. Роль підмета можуть виконувати іменники або займенники. Але це ще не остання річ, на яку потрібно звернути увагу. Важливим є також таке поняття, як «число». Як ми пам'ятаємо, число в усіх мовах має 2 значення: однина і множина. У множині до основного іменника додається закінчення -s. Форму множини утворюють лише обчислювані іменники: *one car – nine cars; a tree – a lot of trees*. Вся інформація – в статті правила додавання закінчень до іменників у множині.

2) Присудок. Присудком у реченні є дієслово, яке вживається як інфінітив без частки *to*. Як і в українській, в англійській мові існує таке поняття як «особа». Особу класифікують так:

Особа/число	однина	множина
I	I	We
II	You	You
III	He, She, It	They

Слід пам'ятати, що всі іменники як в множині, так і в однині мають III особу.

У вас може виникнути питання – чому мова йде про особу, якщо ми розглядаємо часи? Все просто – від особи напряду залежить закінчення дієслова в теперішньому простому часі: якщо мова йде про III особу однини, то до основного

дієслова у Present Simple додається закінчення **-es**. Деталі – в статті правила додавання закінчень до дієслів у Present Simple.

Окремо необхідно розповісти про дієслова **to be** і **to have**.

Дієслово **to be** в теперішньому неозначеному часі змінюється в залежності від особи та числа підмета:

I	<i>am</i>
He, She, It	<i>is</i>
You, We, They	<i>are</i>

Наприклад: *I am young. She is tall. You are smart.*

Дієслово **to have** у III особі однини у теперішньому простому часі приймає форму **has**, а в усіх інших випадках – **have**, наприклад:

She has a good work experience.

I have three daughters.

3) Доповнення. Доповнення – це другорядні члени речення. Тобто, це все крім підмета і присудка. Вони не грають важливої ролі, оскільки час залежить тільки від дієслова (присудка). Тому ми не будемо приділяти увагу цьому елементу речення.

Приклади розповідного (стверджувального) речення у часі Present Simple:

The sun rises in the east. This apartment is very expensive.

ЗАПЕРЕЧНЕ РЕЧЕННЯ

Заперечне речення ми складаємо по схемі:

Підмет + Присудок + Доповнення

Йдемо по порядку.

1) Підмет. Роль підмета, як і в розповідному реченні, можуть виконувати іменники або займенники. Детальніше читайте про підмет у розповідному реченні.

2) Присудок. Ось ми і дійшли до того, що саме відрізняє розповідне речення від заперечного. Власне, різниця полягає в тому, що у даному виді речень присудок складається з трьох частин:

Допоміжне дієслово + часточка «not» + основне дієслово

Основне дієслово це дієслово, яке вживається як інфінітив без частки *to*. З часткою «not» теж все зрозуміло. Єдине, з чим часто виникають проблеми, це допоміжне дієслово. Насправді, в часі Present Simple (теперішньому простому часі) виділити допоміжні дієслова не складно, оскільки їх всього два: **do** і **does**. І залишається запам'ятати простенькі правила, коли яке потрібно вживати. Отже, допоміжне дієслово **does** ми вживаємо, коли мова йде про III особу однини (про особи читайте вище – в абзаці про присудок у розповідному реченні). При цьому зникає закінчення **-s(-es)** біля основного дієслова. У всіх інших випадках ми використовуємо **do**.

Виняток становлять дієслова **to be** і **to have** (про їх правильне вживання написано вище – в абзаці про присудок у розповідному реченні).

Дієслово **to be** (*am, is, are*) не потребує вживання допоміжного дієслова і виконує дві ролі одночасно – і основного, і допоміжного. І для створення речення в заперечній формі у часі Present Simple (теперішньому простому часі), необхідно після **to be** написати часточку **not** і закінчити речення доповненням (якщо воно

потрібне по значенню). Наприклад:

I am not afraid.

We are not (aren't) travellers.

This book isn't interesting.

Дієслово **to have** (*have, has*) також не потребує додаткового дієслова. Як і в попередньому випадку, потрібно після **to have** написати часточку **not** і закінчити речення доповненням.

Приклад:

I have not a red pencil.

Mary hasn't a car.

Приклади заперечного речення у Present Simple (теперішньому простому часі):

The boys do not (don't) cry. My sister isn't at home.

Kate doesn't play chess. Tommy hasn't a lamp.

ПИТАЛЬНЕ РЕЧЕННЯ

У англійській мові існують такі типи питальних речень:

- загальні;
- альтернативні;
- спеціальні;
- розділові.

Давайте розглянемо кожне окремо.

Загальні питання – це такі питання, на які можна відповісти «так» або «ні» (yes/no). Щоб утворити загальне питання, необхідно виділити допоміжне дієслово і поставити його на початок речення – перед підметом. Тобто, цей тип питань утворюється за схемою:

Допоміжне дієслово + Підмет + Основне дієслово + Доповнення

Наприклад: *Tim works hard. – Does Tim work hard?*

При цьому слід пам'ятати, що коли ми використовуємо **does**, то закінчення **-es** біля основного дієслова зникає (бо у випадку III особи однини це закінчення сполучається з допоміжним дієсловом **do: do+es=does**). Як виняток – дієслова **to be** і **to have** (про їх правильне вживання написано вище – в абзаці про присудок у розповідному реченні). Схема така:

to be/to have + Підмет + Доповнення

Тобто, дієслово ми виносимо на початок речення перед підметом. Приклади:

They are smart. – Are they smart?

We have fruits. – Have we fruits?

Правильний порядок відповіді на загальне питання:

У випадку позитивної відповіді схема така:

Yes + підмет + допоміжне дієслово/to be/to have

У випадку негативної:

No + підмет + допоміжне дієслово/to be/to have + not

Приклади відповідей:

Do you like cheese? – Yes, I do/No, I do not

Are you happy? – Yes, I am/No, I am not

Has she a brother? – Yes, she has/No, she has not

Альтернативні питання – це таке питання, яке передбачає вибір. По структурі воно

дуже схоже на загальне, але до будь-якої частини цього питального речення можна представити альтернативний варіант. Об'єднуються ці два варіанти в реченні за допомогою частки **or (чи)**. Краще зрозуміти допоможе приклад:

*Mary likes her white dress. Does **Mary or Anne** like her white dress?*

*Does Mary **like or hate** her white dress? Does Mary like her **white or blue** dress?*

*Does Mary like her white **dress or shoes**?*

Ці запитання за формою збігаються із загальними, але вимагають повної або скороченої конкретної відповіді, наприклад:

Is she happy or sad? – She is happy!

Do you like tea or coffee? — Tea.

Спеціальні питання – це питання, які ставляться до конкретного члена речення за допомогою питального слова. При тому, це питальне слово виноситься на початок речення, а слово, про яке питається – зникає з питання взагалі. Поділяють ці питання на: питання до членів речення (окрім підмета) і питання до підмета.

Схематично спеціальні питання до членів речення (окрім підмета)

виглядають так:

*Питальне слово + Допоміжне дієслово + Підмет + Основне дієслово + Доповнення
або*

Питальне слово + to be/to have + Підмет + Доповнення

Питальні слова		
What? — Що? Який?	Why? — Чому?	How? — Як?
Whose? — Чий?	Which? — Котрий? Який?	How Many? — Скільки? (злічувані)
When? — Коли?	Where? — Де? Куди?	How Much? — Скільки? (незлічувані)
Who? – Хто?	Whom? – Кого?	Whose? – Чий?

Приклади спеціальних питань у часі Present Simple (теперішньому простому часі) :

Which dress do you like? What do you write?

What street do you live in? How many does your dress cost?

Why does she think so? Where are they now? What has she in her room?

Спеціальне питання до підмета і його означення трохи простіше граматично, оскільки в цьому виді питання порядок речення не змінюється (див. Розповідне речення – на початку статті). Єдине, що потрібно, це замість підмета поставити питальне слово.

Схема спеціального питання до підмета:

Питальне слово + Присудок + Доповнення

Приклади спеціальних питань у часі Present Simple (теперішньому простому часі) : Who give you these flowers? What river flows through Kyiv?

Which bus goes to the Opera House?

Примітка. У спеціальному питанні до підмета до дієслова додається закінчення **-es!** Спеціальні запитання вимагають пояснювальної відповіді у вигляді повного або

неповного речення:

What do you read? – I read an interesting book.

Where does she stay? – At motel “Jo”.

Розділові питання – такі питання задаються, якщо метою є висловлення сумніву, тобто в перекладі ми отримуємо «чи не так?».

Є дві моделі розділового питання, які залежать від типу речення. Отже:

1) Якщо речення розповідне (стверджувальне), то схема розділового питання наступна:

Розповідне речення, + допоміжне дієслово/ to be/to have + not + займенник (який виражає підмет)

Приклади:

Margaret likes ice-cream, does not (doesn't) she?

They are young, are not (aren't) they?

I have a box, have not (haven't) I?

2) Якщо речення заперечне, то маємо таку схему розділового питання:

Заперечне речення, + допоміжне дієслово/ to be/to have + займенник (який виражає підмет)

Приклад: *I don't want go home now, do I? She is not a student, is she?*

You haven't a lot of time, have you?

Тобто, частка **not** може бути лише або до, або після коми.

Відповідь на розділове питання така ж як і у загального. Наприклад:

You like tea, don't you? – Yes, You do.

She is strange, isn't she? – Yes, she is.

Mike hasn't a ems mall dog, has he? – No, he hasn't.

І так – ми розглянули принципи утворення часу Present Simple (теперішній простий час). Зараз нам залишилось лише зрозуміти, коли саме потрібно його використовувати.

Отже...

Випадки, в яких необхідно вживати Present Simple, наступні:

1) коли ми говоримо про **загальні істини** (general truths) – те, що всім відомо: опис законів, явища природи, наукові результати та будь-які інші загальноприйняті факти, наприклад:

Madrid is the capital of Spain.

Most cars and factories cause air pollution.

2) коли мова йде про **особисті звички** (personal habits), наприклад:

I like ice-cream.

I rarely eat sushi.

3) коли виражаємо **емоції, стани чи почуття** (states or feelings), наприклад:

Mike hates milk.

I believe in friendship.

Виняток (exception):

I am sad – I am feeling sad – тобто коли ми вживаємо саме слово «feeling»

4) у випадках, коли описуємо побутові або **постійні ситуації** (permanent situations), наприклад:

I am a teacher. His parents live in Scotland.

5) також теперішній простий (неозначений) час можна вживати **в контексті**

майбутнього часу (in the future meaning) після слів *if, when, before, until, unless*, наприклад:

*I want to do this **before** I go.*

*They will buy a house **if** they find a cheaper one.*

*Call me **when** you get back home.*

б) коли ми говоримо про *регулярні заходи*, а також про *розклад* (regular actions/timetable), наприклад:

We have a meeting every morning.

My plane leaves at nine o'clock.

Виняток (exception): якщо ми, наприклад, дивимось на розклад, то кажемо:
The train leaves at 6.

Проте, якщо ми хочемо когось поквалити, при тому виражаємо негативні емоції, то правильніше буде сказати:

The train is leaving at 6 – (у значенні – Come on, the train is leaving at 6!)

Саме тому увагу слід приділяти **контексту** речення. Для більшої зручності наведемо дієслова, які **вживаються лише в часі Present Simple**:

<i>appear</i>	<i>believe</i>	<i>consist</i>	<i>contain</i>	<i>want</i>
<i>desire</i>	<i>forget</i>	<i>hate</i>	<i>like</i>	<i>wish</i>
<i>must</i>	<i>need</i>	<i>notice</i>	<i>possess</i>	
<i>prefer</i>	<i>recognize</i>	<i>remember</i>	<i>seem</i>	

Слова-маркери – це такі слова та вирази, за допомогою яких можна одразу ідентифікувати час Present Simple Present Simple (теперішній простий час) :

<i>every</i>	<i>never</i>	<i>often</i>	<i>rarely</i>
<i>seldom</i>	<i>several times</i>	<i>sometimes</i>	<i>usually</i>

Лекція № 4

Тема лекції: **Past Simple (Past Indefinite) / Минулий простий (неозначений) час**

План лекції

- 1.Визначення часу Past Simple (Past Indefinite) / Минулий простий час.
2. Будова усіх типів речень в Past Simple (Past Indefinite) / Минулий простий час.
- 3.Вживання Past Simple (Past Indefinite) / Минулий простий час.
- 4.Виключення .

Зміст лекції

Past Simple (Past Indefinite) – це минулий простий (неозначений) час в англійській мові. Його використовують майже у всіх випадках, коли хочуть описати подію, яка відбулася в минулому, але не має відношення до сьогодення. Частіше за все поміж минулих часів виникає проблема: Past Simple чи Past Perfect, з Past Continuous все більш зрозуміло. Наша стаття допоможе вам зрозуміти принципи утворення Past Indefinite, а також навчитись розрізняти випадки, в яких його потрібно вживати.

А почнемо ми, як завжди, з правил утворення Past Simple (Indefinite) у кожному з видів речень.

РОЗПОВІДНЕ РЕЧЕННЯ

Інша назва – *стверджувальне речення*.

Схема така:

Підмет + Присудок + Доповнення

Давайте розглянемо кожен елемент детальніше. Отже:

1) Підмет. Роль підмета виконують іменники або займенники. Але слід пам'ятати про таке поняття, як «число», яке має 2 значення: однина і множина. У множині до основного іменника додаємо закінчення **-es**. Форму множини утворюють лише обчислювані іменники: *one car – nine cars; a tree – a lot of trees*.

Деталі – Закінчення іменників у множині.

2) Присудок. Присудком у реченні виступає дієслово. У минулому простому (неозначеному) часі дієслово утворюється за певним принципом:

- якщо дієслово правильне, то до інфінітива (без частки **to**) додаємо закінчення -

ed. Деталі читайте у статті Додавання закінчення -ed до дієслів у англійській мові;

- якщо дієслово неправильне, то його форму потрібно брати з Таблиці неправильних дієслів / Irregular verbs (другий стовпчик).

3) Доповнення. Це другорядні члени речення (все крім підмета та присудка). Час залежить тільки від дієслова (присудка), тому ми не будемо приділяти увагу цьому елементу речення.

Приклади розповідного (стверджувального) речення:

Marry moved to the capital 4 years ago.

I saw him yesterday.

We worked hard last week.

ЗАПЕРЕЧНЕ РЕЧЕННЯ

Схема:

Підмет + Присудок + Доповнення

По порядку:

1) Підмет. Роль підмета виконує іменник або займенник. Детальніше про підмет читайте у розповідному реченні.

2) Присудок. Присудок у заперечному реченні часу Past Simple (Indefinite) створюється за такими ж принципами, що і присудок у часі Present Simple (Present Indefinite):

Допоміжне дієслово + «not» + основне дієслово

Відмінністю між цими двома часами є те, що допоміжне дієслово у теперішньому простому часі **do(does)** у минулому неозначеному приймає форму **did**. Решта залишається без змін:

Marry did not move to the capital 4 years ago.

I did not see him yesterday.

We did not work hard last week.

Отже пам'ятаймо, що у заперечному реченні часу Past Simple (Indefinite) допоміжне дієслово ставимо у минулий час, а основне дієслово залишаємо без змін – тобто у формі інфінітива без частки **to**.

Не забуваймо і про винятки – таке часте явище у англійській мові.

Дієслово **to be** не потребує допоміжного дієслова. В II формі воно перетворюється на **was** для однини (**I, she, he, it**) та **were** для множини (**you, we, they**). Отже, для створення речення в заперечній формі потрібно після **was/were** написати часточку **not**. Наприклад:

I was not here yesterday. We were not students last year.

The weather was not bad on last week.

Дієслово **to have** в минулому часі має форму **had**. Якщо воно присутнє в реченні – наявність допоміжного дієслова є необов'язковою (хоча і помилкою теж не буде):
I had not a car in 2007. I didn't have a car in 2007. Tommy hadn't a lamp.

ПИТАЛЬНЕ РЕЧЕННЯ

У англійській мові існують такі типи питальних речень:

- загальні;
- альтернативні;
- спеціальні;
- розділові.

Загальні питання – питання, які потребують відповіді «так» або «ні» (yes/no).

Для утворення загального питання потрібно допоміжне дієслово поставити на початок речення (перед підметом), а основне дієслово поставити у форму інфінітива (без частки to):

Допоміжне дієслово + Підмет + Основне дієслово + Доповнення

Наприклад: *Tim worked hard. – Did Tim work hard?*

І знову ж таки, не забуваємо про винятки – дієслова **to be (was/were)** і **to have (had)**. Схема така: **to be/to have + Підмет + Доповнення**

Тобто, ці дієслова виносимо на початок речення перед підметом – і все. Приклади:

They were smart. – Were they smart?

We had fruits. – Had we fruits?

Хоча, не буде помилкою сказати: *Did we have fruits?*

Порядок **відповіді** на загальне питання:

- позитивна відповідь: **Yes + підмет + допоміжне дієслово/to be/to have**
- негативна: **No + підмет + допоміжне дієслово/to be/to have + not**

Приклади відповідей:

Did you eat ice-cream? – Yes, I did/No, I did not

Was she happy? – Yes, she was/No, she was not

Had she a brother? – Yes, she had/No, she had not

Альтернативне питання – питання, яке передбачає вибір. По структурі воно схоже на загальне, єдина різниця полягає в тому, що до будь-якої частини цього питання можна представити альтернативний варіант. А об'єднуються ці варіанти в реченні за допомогою частки **or (чи)**:

Mary fed her cat every day.

Did Mary or Anne feed her cat every day?

Did Mary feed or bath her cat every day?

Did Mary feed her cat or her dog every day?

Did Mary feed her cat every day or every night?

Ці запитання вимагають повної або скороченої конкретної **відповіді**:

Was she happy or sad? – She was happy.

Did you go home or for a walk – Home.

Спеціальне питання – це запитання, яке ставиться до конкретного члена речення за допомогою питального слова. Це питальне слово ставиться на початок речення, а те слово, про яке питається – зовсім зникає. Поділяють ці питання на: питання до членів речення (окрім підмета) і питання до підмета.

Схема спеціального питання до членів речення (окрім підмета):

Питальне слово + Допоміжне дієслово + Підмет + Основне дієслово + Доповнення

Або Питальне слово + to be/to have + Підмет + Доповнення

Питальні слова		
What? — Що? Який?	Why? — Чому?	How? — Як?
Whose? — Чий?	Which? — Котрий? Який?	How Many? — Скільки? (злічувані)
When? — Коли?	Where? — Де? Куди?	How Much? — Скільки? (незлічувані)
Who? – Хто?	Whom? – Кого?	Whose? – Чий?

Приклади спеціальних питань:

What did you do yesterday?

How long did she study there?

Why did he choose this book?

When did we come back home?

Where were they last week?

Схема спеціального питання до підмета і його означення:

Питальне слово + Присудок + Доповнення

Приклади спеціальних питань:

Who went this road last morning?

Who saw this film?

Як ми бачимо, порядок в реченні не змінюється. Все, що потрібно зробити для того, щоб утворити спеціальне питання до підмета – це замість підмета поставити питальне слово.

Спеціальні запитання вимагають пояснювальної **відповіді** у вигляді повного або неповного речення:

What did you watch? – I watched a TV-show.

Where did she stay? – At motel “Jo”.

Розділові питання – ці питання задаються, якщо метою повідомлення є висловлення сумніву, тобто в перекладі ми маємо «чи не так?».

Існують 2 моделі розділового питання, в залежності від типу речення. Отже:

1) речення стверджувальне (розповідне):

Розповідне речення, + допоміжне дієслово/ to be/to have + not + займенник (який виражає підмет)

Приклад: *Margaret liked ice-cream, did not she?*

They were strong, were not they?

I had a box, had not (didn't) I?

2) речення заперечне:

Заперечне речення, + допоміжне дієслово/ to be/to have +займенник (який виражає підмет)

Приклад: *I did not want to go home, did I?*

She was not a student, was she?

You hadn't (або did not have) a lot of time, had you (або did you)?

Тобто, частка **not** може бути лише або до, або після коми.

Відповідь на розділове питання така ж як і у загального. Наприклад:

You liked this film, didn't you? – Yes, you did.

She was strange, wasn't she? – Yes, she was.

Mike hadn't a small dog, had he? – No, he hadn't.

Ми розглянули принципи утворення Past Simple. Нам залишилось тільки зрозуміти, коли саме потрібно використовувати минулий простий час.

Випадки, коли необхідно вживати Past Simple (Indefinite), наступні:

1) для передачі дії, яка відбулася в минулому і не має ніякого відношення до теперішнього часу. Тобто, це може бути певний факт або ж одноразова закінчена дія, наприклад: *He died in May, 1999. Jim went to Norway three month ago.*

2) для передачі хронологічного порядку, тобто, якщо дії відбувалися в минулому одна за одною, наприклад:

She came home, washed her hands and made a delicious dinner.

Somebody knocked the door and Jack stopped talking.

3) для передавання дії в минулому, яка повторювалась, але на даний момент уже не здійснюється, наприклад:

When I was younger, I always came to my grandmother every Sunday.

Last week Mary spent a lot of time at computer.

Слова-маркери – це слова, які допомагають ідентифікувати минулий простий (неозначений) час:

(3 weeks) ago	in (1990)	on (Tuesday)
during (the meeting)	last (December)	yesterday

Лекція № 5

Тема лекції: **Present Continuous / Теперішній тривалий час**

План лекції

- 1.Визначення часу «Теперішній тривалий час».
2. Будова усіх типів речень в «Теперішній тривалий час».
- 3.Вживання «Теперішній тривалий час».
- 4.Виключення .

Зміст лекції

Present Continuous – теперішній тривалий час. В англійській мові його використовують у випадку, коли хочуть показати, що дія відбувається в даний момент або почалася і ще не закінчилася. Проте це не єдині випадки його

використання. Всі варіанти, а також приклади до кожного розглянемо, як завжди, в кінці нашої статті.

Спочатку необхідно зрозуміти, як утворюється цей час. Для цього розглянемо типи речень і прослідкуємо правила та специфіку утворення Present Continuous (теперішнього тривалого часу) у кожному з них.

РОЗПОВІДНЕ РЕЧЕННЯ

Інша назва – *стверджувальне речення*.

Схема розповідного речення:

Підмет + Присудок + Доповнення

Давайте розберемось в кожному з наведених елементів. Отже:

1) Підмет. Роль підмета виконують іменники або займенники. Тут все просто, але єдине, про що не слід забувати – до іменника у множині додається закінчення **-es**. Форму множини утворюють лише обчислювані іменники: *one car – nine cars; a tree – a lot of trees*.

Повну інформацію можете отримати у статті правила додавання закінчень до іменників у множині.

2) Присудок. Присудок у розповідному реченні часу Present Continuous (теперішнього тривалого часу) формується за такою схемою:

to be + дієприкметник

Дієслово **to be** ставимо у відповідній формі, яка залежить від особи та числа підмета:

I	<i>am</i>
He, She, It	<i>is</i>
You, We, They	<i>are</i>

Дієприкметник в англійській мові є видозміною дієслова. Його форма має назву Present Participle, а утворюється додаванням до основного дієслова (інфінітива без частки **to**) закінчення **-ing**. Деталі – в статті правила додавання закінчення -ing до дієслів.

3) Доповнення. Доповнення – це другорядні члени речення. Тобто, це все крім підмета і присудка. Вони не грають важливої ролі, оскільки час залежить тільки від дієслова (присудка). Тому ми не будемо приділяти увагу цьому елементу речення.

Приклади розповідного (стверджувального) речення у часі Present Continuous (теперішній тривалий час):

I am having a party on Sunday.

She is telling boring stories all the time.

They are playing chess now.

ЗАПЕРЕЧНЕ РЕЧЕННЯ

Схема заперечного речення: **Підмет + Присудок + Доповнення**

Йдемо по порядку.

1) Підмет. Роль підмета можуть виконувати іменники або займенники. Детальніше про підмет можете прочитати у Розповідному реченні.

2) Присудок. Різниця між розповідним та заперечним реченням у Present Continuous (теперішньому тривалому часі) полягає лише в тому, що додаємо

частку *not*.

Схематично це виглядає так:

to be + not+ Дієприкметник

Про вживання *to be* та дієприкметника згадується вище у Розповідному реченні.

Приклади заперечного речення у часі Present Continuous (менерішній тривалий час): *I am not having a party on Sunday. She is not telling boring stories all the time. They are not playing chess now.*

ПИТАЛЬНЕ РЕЧЕННЯ

Давайте для початку пригадаємо, які існують такі типи питальних речень в англійській мові:

- загальні;
- альтернативні;
- спеціальні;
- розділові.

Загальні питання – це такі питання, на які можна відповісти «так» або «ні» (yes/no).

Схему загально питання запам'ятати дуже легко, оскільки все, що необхідно – це поміняти місцями підмет та дієслово *to be*:

to be + Підмет + Дієприкметник + Доповнення

Наприклад: *We are meeting at 6. – Are we meeting at 6?*

Порядок **відповіді** на загальне питання:

- У випадку позитивної відповіді схема така:

Yes + займенник (який виражає підмет) + to be

- У випадку негативної:

No + займенник (який виражає підмет) + to be + not

Приклади відповідей:

Are we meeting at 6? – Yes, we are/No, we are not

Is Olga going to the theater tomorrow? – Yes, she is/No, she isn't

Альтернативні питання – це питання, які передбачають вибір. Від загальних вони відрізняються лише тим, що до будь-якої частини цього питального речення можна представити альтернативний варіант, а об'єднуються ці два варіанта за допомогою частки **or (чи)**.

Приклад:

Terry is always telling everybody what they should do.

Is Terry or Tom always telling everybody what they should do?

Is Terry always telling everybody or somebody what they should do?

Is Terry always telling everybody what they should do or how they should dress?

Ці запитання вимагають повної або скороченої **конкретної відповіді**, наприклад: *Are we meeting at 6 or at 7? – We are meeting at 6.*

Are you drinking tea or coffee? – Tea.

Спеціальні питання – це питання, які ставляться до конкретного члена речення за допомогою питального слова. Питальне слово виноситься на початок речення, а слово, про яке питається – зникає з питання взагалі. Поділяють ці питання на два види: питання до членів речення (окрім підмета) і питання до підмета.

Схематично спеціальні питання до членів речення (окрім підмета) виглядають так:

Питальне слово + to be + Підмет + Дієприкметник + Доповнення

Питальні слова		
What? — Що? Який?	Why? — Чому?	How? — Як?
Whose? — Чий?	Which? — Котрий? Який?	How Many? — Скільки? (злічувані)
When? — Коли?	Where? — Де? Куди?	How Much? — Скільки? (незлічувані)
Who? — Хто?	Whom? — Кого?	Whose? — Чий?

Приклади спеціальних питань:

Where am I going? What are you reading now? Whom is he calling to?

Спеціальне питання до підмета і його означення трохи простіше граматично, оскільки в цьому виді питання порядок речення не змінюється (див. Розповідне речення – на початку статті). Єдине, що потрібно, це замість підмета поставити питальне слово.

Схема спеціального питання до підмета:

Питальне слово + to be + Дієприкметник + Доповнення

Приклад спеціального питання: *Who is meeting at 6?*

Примітка. У спеціальному питанні до підмета дієслово *to be* завжди має форму *is!* Спеціальні запитання вимагають пояснювальної **відповіді** у вигляді повного або неповного речення: *Who is meeting at 6? – We are meeting at 6.*

Whom is he calling to? – To his brother.

Розділові питання – ставляться, якщо метою є висловлення сумніву. В перекладі ми отримуємо «чи не так?».

Розділове питання залежать від типу речення, тому:

1) Якщо речення розповідне (стверджувальне), то схема така:

Розповідне речення, + to be + not + займенник (який виражає підмет)

Приклад:

They are going to leave tomorrow, aren't they?

Mike is coming from Tokyo, isn't he?

I am laughing at TV-show, am not I?

2) Якщо речення заперечне, то маємо таку схему розділового питання:

Заперечне речення, + to be + займенник (який виражає підмет)

Приклад:

He isn't writing a letter right now, is he?

They aren't talking about you, are they?

I am not going that way, am I?

Тобто, частка *not* може бути лише або до, або після коми.

Відповідь на розділове питання така ж як і у загального. Наприклад: *They are going to leave tomorrow, aren't they? – Yes, they are.*

Mike is coming from Tokyo, isn't he? – Yes, he is.

She isn't writing a letter right now, is she? – No, she isn't.

Як ви бачите, час Present Continuous (теперішній тривалий час) не є важчим від Present Simple (теперішній простий/неозначений час) за принципами утворення. В порівнянні з іншими часами в англійській мові, він не є складним та його зручно використовувати. Випадків, коли ми вживаємо Present Continuous небагато, тому проблем з цим часом виникнути у вас немає бути.

Випадки, в яких необхідно вживати Present Continuous:

1) коли ми описуємо *ситуації, що постійно повторюються*, а також коли *виражаємо дратування* стосовно якоїсь повторюваної дії (repeated situations/irritating). Слова-маркери, які допоможуть вам ідентифікувати Present Continuous: **constantly; permanently; continuously; always; frequently; invariably**:

We are always losing our luggage.

She is constantly smoking in our flat. It's disgusting!

2) коли *дія*, яку ми описуємо, *відбувається в процесі мовлення* (actions happening at the moment of speaking). Вам допоможуть слова-маркери **now/right now; at the moment**: *I'm reading a great book right now.*

Tom is sleeping at the moment.

3) коли говоримо про *певні плани на найближче майбутнє* (definite plans for the future), (+ вказується конкретна дата їх виконання):

They are going to the cinema tonight.

We are going to India next month.

4) використовуємо Present Continuous, якщо *дія почалась і ще не закінчилась*, тобто коли вона охоплює певний період часу (to talk about ongoing situations and projects):

She is studying at the institute.

Are you still working with those designers?

5) коли в речення відображається *ситуація, яка змінюється* (to describe temporary situations):

Is your French getting better now?

We're testing a new logo at the moment.

6) щоб *описати тенденцію* (to describe trends):

The number of people shopping online is growing.

6) якщо дія, яка є в процесі, протікає одночасно з дією, яка виражена в Present Simple. Тоді Present Continuous ставиться в додатковому куску речення після слів **when; if; unless; in case; as long as; while**:

Try not to chew when you are eating.

Лекція № 6

Тема лекції: **Past Continuous / Минулий тривалий час**

План лекції

- 1.Визначення часу Past Continuous / Минулий тривалий час
2. Будова усіх типів речень в Past Continuous / Минулий тривалий час
- 3.Вживання Past Continuous / Минулий тривалий час
- 4.Виключення

Зміст лекції

Past Continuous – минулий тривалий час, тобто, це означає, що дія відбулась в минулому і тривала протягом певного періоду часу. На відміну від **Past Simple**, у даному часі сам момент дії повинен бути чітко вказаним, або ж має витікати з

контексту речення. Далі ми детальніше розглянемо випадки використання минулого тривалого часу та вивчимо слова-маркери, які ідентифікують Past Continuous.

Але перш за все давайте розберемось у принципах утворення цього часу у кожному з типів речень.

РОЗПОВІДНЕ РЕЧЕННЯ

Друга назва – *стверджувальне речення*.

Схема розповідного речення:

Підмет + Присудок + Доповнення

Давайте розглянемо кожен елемент окремо. Отже:

1) Підмет. Роль підмета виконують іменники або займенники. Але не забуваймо, що множина іменників утворюється за певними правилами – деталі у Закінчення іменників у множині.

Форму множини утворюють лише обчислювані іменники:

one car – nine cars; a tree – a lot of trees.

2) Присудок. Присудок у розповідному реченні минулого тривалого часу формується за схемою: **to be + дієприкметник**

Дієслово **to be** ставимо у минулий час – **was**, але не забуваємо, що у множині воно має форму **were**:

<i>I, he, she, it</i>	<i>was</i>
<i>You, we, they</i>	<i>were</i>

Дієприкметник в часі Past Continuous приймає форму теперішнього часу – Present Participle. Він утворюється додаванням до основного дієслова (інфінітива без частки **to**) закінчення **-ing**. Детальніше – Закінчення дієслів у Present Continuous.

3) Доповнення. Це другорядні члени речення (все крім підмета і присудка). Ми не приділятимемо їм уваги, оскільки час залежить від присудка (дієслова).

Приклади розповідного речення:

I was having a party on Sunday last week.

She was telling boring stories all the time.

They were playing chess all summer.

ЗАПЕРЕЧНЕ РЕЧЕННЯ

Схема заперечного речення:

Підмет + Присудок + Доповнення

По порядку:

1) Підмет. Роль підмета виконують іменники або займенники. Детальніше про підмет у розповідному реченні.

2) Присудок. У заперечному реченні в часі Past Continuous ми додаємо частку **not**.

Схема присудка:

to be + not + Дієприкметник

Про вживання **to be** та дієприкметника написано у розповідному реченні.

Приклади заперечного речення:

I was not having a party on Sunday last week.

She was not telling boring stories all the time.

They were not playing chess all summer.

ПИТАЛЬНЕ РЕЧЕННЯ

Типи питальних речень у англійській мові:

- загальні;
- альтернативні;
- спеціальні;
- розділові.

Загальні питання – питання, відповідь на які «так» або «ні» (yes/no).

Схема загально питання неважка, оскільки все, що вам потрібно – це поміняти місцями підмет та дієслово *to be*:

to be + Підмет + Дієприкметник + Доповнення

Наприклад:

We were meeting at 6. – Were we meeting at 6?

Відповідь на загальне питання:

- Позитивна: *Yes + підмет + to be*
- Негативна: *No + підмет + to be + not*

Приклади відповідей:

Were we meeting at 6? – Yes, we were/No, we were not

Was he working? – Yes, he was/No, he wasn't

Альтернативні питання – це питання, які передбачають вибір. Від загальних вони відрізняються лише тим, що до будь-якої частини цього питального речення можна представити альтернативний варіант, а об'єднуються ці два варіанта за допомогою частки **or (чи)**.

Приклад:

It was raining in the morning.

Was it raining or snowing in the morning?

Was it raining in the morning or in the afternoon?

Ці запитання вимагають повної або скороченої **конкретної відповіді**, наприклад:

Was she working or sleeping? – She was working.

Was Kate or Tom playing here in the evening? – Tom.

Спеціальні питання – питання, які ставимо до конкретного члена речення. Для цього використовуємо питальне слово, яке виноситься на початок речення. Слово, про яке питається, виключаємо з питання взагалі. Поділяються ці питання на два види: питання до членів речення (окрім підмета) та питання до підмета.

Схема спеціального питання до членів речення (окрім підмета):

Питальне слово + to be + Підмет + Дієприкметник + Доповнення

Питальні слова		
What? — Що? Який?	Why? — Чому?	How? — Як?
Whose? — Чий?	Which? — Котрий? Який?	How Many? — Скільки? (злічувані)
When? — Коли?	Where? — Де? Куди?	How Much? — Скільки? (незлічувані)
Who? — Хто?	Whom? — Кого?	Whose? — Чий?

Приклади спеціальних питань:

When were they walking?

Where was she working?

Спеціальне питання до підмета та його означення простіше граматично, бо в цьому виді питань порядок речення не міняється (див. Розповідне речення), а єдине, що необхідно зробити, це замість підмета поставити питальне слово.

Схематично спеціальне питання до підмета має вигляд:

Питальне слово + to be + Дієприкметник + Доповнення

Приклад спеціального питання: *Who was meeting at 6?*

Примітка. У спеціальному питанні до підмета дієслово **to be** має тільки одну форму – **was!**

Спеціальні запитання вимагають пояснювальної **відповіді** у вигляді повного або неповного речення:

Who was meeting at 6? – We were meeting at 6.

Where was she working? – In school.

Розділові питання – їх метою є висловлення сумніву, тому в перекладі ми отримуємо «чи не так?».

Є два види розділових питань, які залежать від типу речення:

1) речення розповідне:

Розповідне речення, + to be + not + займенник (який виражає підмет)

Приклад:

We were playing chess at 5 o'clock, weren't we?

I was looking for a flat for a long time, wasn't I?

2) речення заперечне:

Заперечне речення, + to be + займенник (який виражає підмет)

Приклад:

In the morning our elevator wasn't working, was it?

They weren't talking about you, were they?

Як бачимо, частка **not** може бути лиш або до, або після коми.

Відповідь на розділове питання така як і у загального:

In the morning our elevator wasn't working, was it? – No, it wasn't.

I was looking for a flat for a long time, wasn't I? – Yes, I was.

Отже, ми розглянули принципи утворення Past Continuous (минулого тривалого часу). І тепер нам залишається тільки зрозуміти та запам'ятати випадки використання цього часу, а також вивчити слова-маркери, які в майбутньому допоможуть без лишніх зусиль розпізнавати минулий тривалий час.

Випадки, в яких вживаємо Past Continuous:

1) коли потрібно **описати тривалу дію, яка мала місце в минулому**. Нам не обов'язково знати скільки часу вона тривала, проте ми повинні бути впевнені, що вона відбувалася саме в даний момент, тому в реченні вказується точний час, або присутня інша дія, виражена в Past Simple:

When I came Jack was still sitting in the kitchen.

2) якщо якась **тривала дія в минулому переривається іншою дією** (частіше короткою). Ця тривала дія вживається в часі Past Continuous, а дія, яка її перервала – в Past Simple, при цьому в реченні ці дії пов'язуються між собою за допомогою слів **as** та **when**: *As he was eating his breakfast, somebody knocked at his door.*

3) коли *кілька дій в минулому відбуваються одночасно*, при цьому використовується слово *while*:

She was watching a concert while her mother was cooking a dinner.

4) коли ми *описуємо атмосферу, яка супроводжує основну дію*, а також якщо ми *передаємо своє негативне ставлення до характеру певної людини чи її поведінки*: *The boy was always playing tricks on his younger brother.*

Слова-маркери минулого тривалого часу:

all day (long)	at that moment	on Monday last week
all summer	at five o'clock	the whole evening
as	at 5.50 a.m. yesterday	just as
all the time	during the war	while
at noon	from five till eight	when

Лекція № 7

Тема лекції: **Present Perfect / Теперішній доконаний час**

План лекції

- 1.Визначення часу «Теперішній доконаний час».
2. Будова усіх типів речень в «Теперішній доконаний час».
- 3.Вживання «Теперішній доконаний час».
- 4.Виключення .

Зміст лекції

Present Perfect – це теперішній доконаний час в англійській мові, який досить важко зрозуміти та сприйняти, особливо людям, які спілкуються мовами слов'янського походження. Якщо групу часів Simple зрозуміти легко (оскільки вона має відповідники в українській мові: Present Simple – теперішній простий, Past Simple – минулий простий та Future Simple – майбутній простий час), то у випадку групи Perfect у часі Present Perfect виникає логічне (для нас) протиріччя: як може час одночасно бути і Present – теперішнім, і Perfect – доконаним (завершеним)?

Справа в тому, що теперішній доконаний час (Present Perfect) пояснює дію, яка відбулася в минулому, проте має безпосереднє відношення до сьогодення (теперішнього часу), тобто є актуальною зараз.

Далі ми детальніше розглянемо всі випадки, в яких вживається Present Perfect, та наведемо приклади до кожного з них. Але спершу необхідно зрозуміти, як утворюється, та навчитись використовувати теперішній доконаний час.

Для зручності вивчення ми будемо розглядати принципи утворення Present Perfect окремо на кожному типі речень. Отже...

РОЗПОВІДНЕ РЕЧЕННЯ

Інша назва – *стверджувальне речення*.

Схема розповідного речення:

Підмет + Присудок + Доповнення

Давайте розберемось в кожному з наведених елементів. Отже:

1) Підмет. Роль підмета можуть виконувати іменники або займенники. Але це ще не остання річ, на яку потрібно звернути увагу. Важливим є також таке поняття, як «число», яке в усіх мовах має 2 значення: однина і множина. У множині до основного іменника додається закінчення *-es*. Форму множини утворюють лише обчислювані іменники: *one car – nine cars; a tree – a lot of trees*.

2) Присудок. Присудок у теперішньому доконаному часі утворюється за схемою:

to have + III форма дієслова

Як і в українській, в англійській мові існує таке поняття як «особа». Особу класифікують так:

Особа/число	однина	множина
<i>I</i>	I	We
<i>II</i>	You	You
<i>III</i>	He, She, It	They

Слід пам'ятати, що всі іменники як в множині, так і в однині мають III особу.

Але чому мова йде про особу, якщо ми розглядаємо часи? Від особи напряду залежить форма дієсловато *have*. Отже, дієслово *to have* у III особі однини приймає форму *has*, а в усіх інших випадках – *have*.

Тепер давайте розберемось з III формою дієслова. Якщо дієслово правильне – додаємо до нього закінчення *-ed*. Деталі – правила додавання до дієслів закінчення -ed. Для неправильних дієслів немає одного чи навіть кількох правил утворення III форми, тому для зручності вони згруповані в Таблицю неправильних дієслів. Для часу Present Perfect ми вибираємо дієслова з 3 колонки.

3) Доповнення. Доповнення – це другорядні члени речення. Це все крім підмета і присудка. Вони не грають важливої ролі, оскільки час залежить тільки від дієслова (присудка). Тому ми не будемо приділяти увагу цьому елементу речення.

Приклади розповідного (стверджувального) речення:

I have done the work.

We have bought a new TV set.

The student has left the room.

ЗАПЕРЕЧНЕ РЕЧЕННЯ

Заперечне речення утворюється за схемою:

Підмет + Присудок + Доповнення

Йдемо по порядку.

1) Підмет. Роль підмета, як і в розповідному реченні, можуть виконувати іменники та займенники. Детальніше про підмет можете прочитати у розповідному реченні.

2) Присудок. Утворюється додаванням до дієслова *to have* частки *not*. Схематично присудок у заперечному реченні теперішнього доконаного часу виглядає так:

to have + «not» + III форма дієслова

Про правильне вживання *to have* та III форми дієслова написано у розповідному реченні.

Нічого складного тут немає, оскільки нам не потрібне допоміжне дієслово – ми просто додаємо частку *not* у потрібне місце у розповідному реченні і отримуємо заперечне.

Приклади заперечного речення:

*He has **not** done the work yet. I have **not** played football this summer.*

She hasn't written the test yet.

ПИТАЛЬНЕ РЕЧЕННЯ

Типи питальних речень в англійській мові:

- загальні;
- альтернативні;
- спеціальні;
- розділові.

Загальні питання – це такі питання, відповідь на які «так» або «ні» (yes/no).

Загальне питання в теперішньому доконаному часі утворюється за схемою:

to have + Підмет + III форма дієслова + Доповнення

Тобто, щоб утворити загальне питання в Present Perfect все, що необхідно, це дієслово ***to have*** перенести на початок речення – перед підметом.

Наприклад: *They have done the work. – Have they done the work?*

She has finished her job. – Has she finished her job?

Правильний порядок **відповіді** на загальне питання:

У випадку позитивної відповіді схема така: ***Yes + Підмет + to have***

У випадку негативної: ***No + Підмет + to have + not***

Приклади відповідей: *Have they done the work? – Yes, they have /No, they have **not***

*Has she finished her job? – Yes, she has/No, she has **not***

Альтернативні питання – це питання, які передбачають вибір. По структурі воно схоже на загальне, але до будь-якої частини цього питального речення можна представити альтернативний варіант. Об'єднуються ці два варіанта за допомогою частки **or (чи)**.

Приклад:

You have finished printing the document.

*Have you **or your friend** finished printing the document?*

*Have you **finished or started** printing the document?*

*Have you finished **printing or writing** the document?*

*Have you finished printing **the document or its part**?*

Ці запитання за формою збігаються із загальними, але вимагають повної або скороченої **конкретної відповіді**, наприклад:

Have you or your friend finished printing the document?

– *You have finished printing the document.*

Have you finished printing the document or its part? – The document

Спеціальні питання – питання, які ставляться до конкретного члена речення за допомогою питального слова. При тому, це питальне слово виноситься на початок речення, а слово, про яке питається – зникає з питання взагалі.

Поділяють ці питання на: питання до членів речення (окрім підмета) і питання до підмета.

Питальні слова

What? — Що? Який?	Why? — Чому?	How? — Як?
Whose? — Чий?	Which? — Котрий? Який?	How Many? — Скільки? (злічувані)
When? — Коли?	Where? — Де? Куди?	How Much? — Скільки? (незлічувані)
Who? — Хто?	Whom? — Кого?	Whose? — Чий?

Схематично спеціальні питання до членів речення (окрім підмета) виглядають так:

Питальне слово + to have + Підмет + III форма дієслова + Доповнення

Пам'ятаємо, що дієслово *to have* у III особі однини приймає форму *has*, а в усіх інших випадках *-have*.

Приклади спеціальних питань:

What have you done? Why has she bred it? Where have they built their house?

Спеціальні питання до підмета і його означення трохи простіше граматично від спеціальних питань до інших членів речення, оскільки тут порядок речення не змінюється (див. Розповідне речення – на початку статті). Єдине – замість підмета поставити питальне слово.

Схема спеціального питання до підмета:

Питальне слово + Присудок + Доповнення

Приклади спеціальних питань: *Who has brought this document?*

Примітка. У спеціальному питанні до підмета у теперішньому доконаному часі Present Perfect дієслово *to have* використовується лише у формі *has!*

Спеціальні запитання вимагають пояснювальної **відповіді** у вигляді повного або неповного речення:

Who has brought this document? – I have brought this document.

Where have they built their house? – In the village.

Розділові питання – цей вид питань має на меті показати висловлення сумніву, тобто в перекладі ми отримуємо «чи не так?».

Є два види розділового питання, які залежать від типу речення:

1) Речення розповідне:

Розповідне речення, + to have + not + займенник (який виражає підмет)

Приклад: *Mike has bought a book, has not he?*

2) Заперечне речення:

Заперечне речення, + to have + займенник (який виражає підмет)

Приклад: *We have not talked to him yet, have we?*

Тобто, частка *not* може бути лише або до, або після коми!

Відповідь на розділове питання така ж як і на загальне, наприклад:

Mike has bought a book, has not he? – Yes, he has.

We have not talked to him yet, have we? – No, we haven't.

Тепер ми знаємо, як утворюється теперішній доконаний час. Єдине, що залишилось – це розглянути випадки, в яких використовується Present Perfect.

Випадки, в яких необхідно вживати Present Perfect:

1) для **подій, що відбулися в минулому, але актуальні зараз** (a finished past action is

relevant now), тобто, дія відбулася в минулому, але має результат сьогодні:

They have developed a new brand of shoes.

2) якщо мова йде про **період часу, який триває до сьогодні** (a period of time continuing up to the present):

Calvin Klein has been one of the leading fashion designers since the mid-1970s.

3) говорячи про **життєвий досвід** (life experiences):

He has worked for a variety of firms.

4) часто теперішній доконаний час використовують, щоб показати **неодноразовість (повторюваність) дії** (repeated actions), але не описуючи її:

I have watched this movie twice already.

Саме тому увагу слід приділяти **контексту** речення.

5) вживаємо Present Perfect в додатковому куску речення після таких слів: **when, before, after, as soon as, till, until**; для того, щоб передати майбутню дію, яка закінчиться до початку дії з головної частини речення:

We'll leave when we have finished our project.

Слова-маркери – це такі слова, за допомогою яких можна одразу ідентифікувати теперішній доконаний час (Present Perfect):

<i>already</i>	<i>lately</i>	<i>today</i>
<i>around</i>	<i>never</i>	<i>this month</i>
<i>by now</i>	<i>often</i>	<i>this morning</i>
<i>ever</i>	<i>over</i>	<i>this week</i>
<i>far</i>	<i>recently</i>	<i>this year</i>
<i>for</i>	<i>seldom</i>	<i>up to now</i>
<i>just</i>	<i>since</i>	<i>yet</i>

Наприклад:

This year the Count agency has had catastrophic results.

We haven't spoken to each other since.

Employee numbers have fallen to around 50 today.

A lot of change has taken place recently.

Лекція № 8

Тема лекції: **Past Perfect / Минулий доконаний час**

План лекції

1. Визначення часу Past Perfect / Минулий доконаний час
2. Будова усіх типів речень в Past Perfect / Минулий доконаний час
3. Вживання Past Perfect / Минулий доконаний час
4. Виключення .

Зміст лекції

Past Perfect – це минулий доконаний час в англійській мові. Нагадаємо, що для вираження подій, які відбулись в минулому, в англійській мові використовують аж 4 види часів, в той час як в українській, наприклад, лише один. І справа не в тому, що

англійці вирішили таким способом ускладнити іншим вивчення такої потрібної в сучасності мови:) Справжня причина – для правильної передачі контексту не можна обійтись без відповідної форми вираження. Тому кожен з цих чотирьох видів часів має конкретне значення та несе відповідальність за суть інформації, яку потрібно передати.

Для початку розберемось яку функцію має минулий доконаний час. Отже, **Past Perfect** потрібно вживати для передачі події, яка відбулася до певного моменту в минулому. Нижче ми детально розповімо про випадки, в яких вживається Past Perfect, та наведемо приклади для практичного розуміння кожного з них. Але спочатку розглянемо правила утворення та використання минулого доконаного часу у кожному з типів речень.

РОЗПОВІДНЕ РЕЧЕННЯ

Ще одна назва – *стверджувальне*.

Схема розповідного речення:

Підмет + Присудок + Доповнення

Розглянемо кожен елемент окремо.

1) Підмет. Роль підмета виконують займенники або іменники. Але для граматично правильного їх використання потрібно пам'ятати про поняття «число», яке має 2 значення: однина та множина. У множині до іменника додаємо закінчення **-es**. Форму множини утворюють тільки обчислювані іменники: *one car – nine cars; a tree – a lot of trees* (*det.* – Закінчення іменників у множині).

2) Присудок. Присудок у минулому доконаному часі утворюється за схемою:

had + III форма дієслова

Як бачимо, присудок у Past Perfect такий самий як і у Present Perfect / Теперішній доконаний час, єдина відмінність – дієслово ***to have*** у минулому часі приймає форму ***had***.

III форма дієслова залежить від самого дієслова. Тобто, якщо воно є правильним, то додаємо до нього закінчення ***-ed*** (*det.* – Додавання закінчення -ed до дієслів у англійській мові). Для неправильних існує спеціальна табличка (*див.* – Таблиця неправильних дієслів у англійській мові / Irregular verbs), в якій потрібно вибрати потрібні по контексту дієслова з III колонки (*назив.* Past Participle).

3) Доповнення. Це другорядні члени речення, тобто все крім підмета та присудка. Для визначення часу нам потрібно розібрати лише присудки (дієслова), тому доповнення ми розглянемо в іншій статті.

Приклади розповідного (стверджувального) речення:

I had already done my home tasks by 7 o'clock.

She had cooked breakfast by 8 o'clock.

Mike had just made tea when I came home.

ЗАПЕРЕЧНЕ РЕЧЕННЯ

Схема заперечного речення:

Підмет + Присудок + Доповнення

1) Підмет. Про підмет можна прочитати вище – у розповідному реченні.

2) Присудок. До дієслова ***had*** додаємо частку ***not***:

had + not + III форма дієслова

Про вживання ***had*** та III форми дієслова читайте у розповідному реченні.

Як бачимо, заперечне речення відрізняється від розповідного лише власне запереченням – часткою **not**. Тому ніяких труднощів з цим виникнути не повинно.

Приклади заперечного речення:

I had already done my home tasks by 7 o'clock.

She had cooked breakfast by 8 o'clock.

Mike had just made tea when I came home.

ПИТАЛЬНЕ РЕЧЕННЯ

В англійській мові існує поділ питань на такі типи:

- загальні;
- альтернативні;
- спеціальні;
- розділові.

Йдемо по порядку.

Загальне питання – це питання, на яке ми відповідаємо на «так» або «ні» (yes/no).

Його схема:

Had + Підмет + III форма дієслова + Доповнення

Як видно зі схеми, для утворення загально питання в минулому доконаному часі все, що потрібно зробити – у розповідному реченні дієслово **had** перенести на початок перед підметом.

Приклади загального питання:

Had you already done your home tasks by 7 o'clock?

Had she cooked breakfast by 8 o'clock?

Had Mike just made tea when I came home?

Відповідь на загальне питання:

У випадку позитивної :

Yes + підмет + had

У випадку негативної:

No + підмет + had + not

Приклади відповідей:

Had you already done your home tasks by 7 o'clock? – Yes, I had / No, I had not

Had she cooked breakfast by 8 o'clock? – Yes, she had / No, she had not

Had Mike just made tea when I came home? – Yes, he had / No, he had not

Альтернативне питання – питання, яке вимагає вибір. Структурою воно схоже на загальне, але різниця полягає в тому, що до будь-якої частини цього питання можна додати альтернативний варіант. Об'єднуються ці варіанти часткою **or (чи)**.

Приклади альтернативних питань:

Mike had just made tea when I came home.

Had Mike or Linda just made tea when I came home?

Had Mike just made or warmed up the tea when I came home?

Had Mike just made tea or coffee when I came home?

Had Mike just made tea when I or my sister came home?

Had Mike just made tea when I came home or went for a walk?

Ці запитання потребують повної або скороченої **конкретної відповіді**,

Приклад:

Had Mike or Linda just made tea when I came home? – Mike had just made tea when I came

home.

Had Mike just made tea or coffee when I came home? – Tea.

Спеціальне питання – питання, яке ставиться до конкретного члена речення за допомогою питального слова. Питальне слово виносимо на початок речення, а слово, про яке запитується зникає з питання.

Ці питання поділяються на два види: питання до членів речення (окрім підмета) та питання до підмета.

Питальні слова		
What? — Що? Який?	Why? — Чому?	How? — Як?
Whose? — Чий?	Which? — Котрий? Який?	How many? — Скільки? (злічувані)
When? — Коли?	Where? — Де? Куди?	How much? — Скільки? (незлічувані)
Who? – Хто?	Whom? – Кого?	Whose? – Чий?

Схематично *спеціальні питання до членів речення (окрім підмета)* виглядають так:

Питальне слово + had + Підмет + III форма дієслова + Доповнення

Про III форму дієслова ми вже згадували вище (див. Розповідне речення).

Приклади:

Why had she cooked breakfast by 8 o'clock?

What had you already done by 7 o'clock?

Спеціальне питання до підмета та його означення простіше граматично від спеціальних питань до ін. членів речення, оскільки в даному випадку порядок речення не змінюється (див. Розповідне речення), а єдине, що потрібно – замість підмета поставити питальне слово.

Схема спеціального питання до підмета:

Питальне слово + Присудок + Доповнення

Приклади спеціальних питань:

Who had just made tea when I came home?

Всі спеціальні питання вимагають пояснювальної **відповіді** у вигляді повного чи неповного речення:

Who had just made tea when I came home? – Mike had just made tea when I came home.

What had you already done by 7 o'clock? – My home tasks.

Розділове питання – питання, яке має на меті виразити висловлення сумніву. В перекладі ми отримуємо «перепитування» – «чи не так?».

Існує 2 види розділового питання, які залежать від типу речення:

1) Розповідне речення:

Розповідне речення, + had + not + займенник (який виражає підмет)

Приклади:

Jack had finished the project by the end of that week, had not he?

We had scarcely finished supper when Lily brought an ice-cream, had not we?

2) Заперечне:

Заперечне речення, + had + займенник (який виражає підмет)

Приклад:

I hadn't driven 50 meters by bike when I fell, had I?

Пам'ятаймо, що частку **not** ставимо лише або до, або після коми!

Відповідь на розділове питання така як на загальне.

Приклади:

Jack had finished the project by the end of that week, had not he? – Yes, he had.

I hadn't driven 50 meters by bike when I fell, had I? – No, I hadn't.

Ми вже розглянули принципи утворення минулого доконаного часу. Нам залишилось тільки зрозуміти, коли потрібно його використовувати. Раджу набратись сил та терпіння – задача не з легких...

Випадки, в яких необхідно вживати Past Perfect:

1) для пояснення дії, яка відбулась до певного моменту в минулому. В залежності від того, як цей момент виражений в реченні, ми розділяємо дане правило ще на 2 випадки:

а) якщо час вказано точно. Тоді використовується словосполучення **by + /time/**, наприклад:

*I had finished my project **by that time**.*

*She had written only two letters **by evening**.*

***By 9 o'clock** we had done the work.*

б) якщо момент в минулому виражений іншою дією. Тоді цей момент ми ставимо у час Past Simple (Past Indefinite), але пам'ятаймо головне – у часі Past Perfect повинна бути та подія, яка відбулась першою. Ці дві події об'єднуються в реченні за допомогою слів: **when, after, until, before, as soon as, by the time**. Приклади:

*Unfortunately the rain had not stopped **before** we arrived to school.*

*Kate had just made tea **when** I came home.*

Але!! Якщо дії поставлені в хронологічному порядку, то потрібно використовувати Past Simple (Past Indefinite)!

I finished all work and called my husband. – Я закінчила всю роботу і (потім) подзвонила своєму чоловіку (хронологічний порядок – Past Simple);

Before I called my husband I had finished all work. – Перед тим, як я подзвонила своєму чоловіку, я закінчила всю роботу (порядок неправильний – Past Perfect).

2) для передачі дії, яка почалась в минулому і продовжувалась до або під час іншого моменту в минулому. Це правило дійсне для часу Past Perfect Continuous, але як виняток існує кілька ситуацій, коли Past Perfect мусить замінити Past Perfect Continuous. При цьому завжди обов'язково повинен вказуватись конкретний час або період:

а) в заперечному реченні:

*I heard that Mary and Bob **had not met** since last winter.*

б) з дієсловами стану, які не можна вживати в часах групи Continuous: **to love, to hate, to remember, to forget, to understand, to believe, to feel** та інші:

*This village had **belonged** to Ukraine until the war.*

Примітка! Дієслова, які виражають надію, намір або бажання **to hope, to expect, to think, to want** використовуються в часі Past Perfect лише у випадку, коли вони не здійснились, наприклад:

*Mike had **hoped** you would help him. – Майк надіявся, що ти йому допоможеш (але не допоміг).*

с) з динамічними дієсловами, які передають довготривалу дію: *to eat, to study, to travel, to run, to write, to burn, to live, to work* та інші, наприклад:

By the end of the year he had learned to drive.

3) в додатковій частині речень, коли потрібно передати майбутню дію відносно минулої. Це означає, що дія завершиться до того, як відбудеться дія основного речення. В таких реченнях зустрічаються слова: *after, as soon as, until (till), when*. Частина з Past Perfect перекладається як дія в майбутньому часі:

She thought that she would come home as soon as she had done all her planned work. – Вона думала, що прийде додому як тільки зробить всю свою заплановану роботу.

4) для непрямої мови при передачі часів групи Perfect та Simple:

Nina told she had studied French for 3 years. (Nina told: «I have studied English for 3 years» → ...: «Present Perfect»)

Jacob said he had published his first article eight years before. (He said: «I published my first article eight years ago» → ...: «Past Simple»)

5) у специфічних словесних конструкціях. Спробуймо їх розібрати:

а) якщо дія в одній частині складнопідрядного речення не повністю закінчилась відносно дії іншої частини цього речення + ці дії поєднані між собою словом **before**:
Jim found out the truth before he had been with his old friends for ten days.

Важливо! Правильний (по значенню) український переклад цього речення такий:
Не пройшло і десяти днів спілкування зі своїми старими друзями, як Джим дізнався правду.

При цьому дослівний переклад цього ж речення такий:

Джим дізнався правду, перш ніж він був зі своїми старими друзями протягом десяти днів.

Погодьтеся, перший варіант перекладу легший для сприйняття і часто використовується в розмові.

Інший приклад:

The employees had not begun their work before the manager decided to change the strategy.

І правильним буде такий переклад:

Не встигли працівники почати свою роботу, як менеджер вирішив змінити стратегію.

Отже, підсумуймо: в перекладі отримуємо речення типу «**Не встиг і ..., як...**» або «**Не пройшло і ..., як...**», при тому, що в англійському оригіналі прямих відповідників цим словам у реченні немає.

б) якщо подія у Past Perfect виражена в основній частині складного речення в заперечній формі, а додаткова частина починається словом **when**:

She had not gone outside the room when somebody shut the door.

Правильний переклад:

Не встигла вона вийти з кімнати, як хтось закрив двері.

І знов ж таки маємо речення типу «**Не встиг і ..., як...**».

с) коли в реченні є такі пари слів: **hardly ... when; scarcely ... when; no sooner ... than** або **nearly ... when**, при цьому минулий доконаний час повинен бути в головному реченні, а минулий простий – в додатковому:

She had hardly left the store when a seller called her.

Тільки вона вийшла з магазину, як її погукав продавець.

В перекладі в реченні появляються такі слова та словосполучення як «*Тільки*», «*Ледве*» або «*Не встиг і ..., як*».

Не забуваймо і про **слова-маркери** доконаного часу:

already	just	never	yet
---------	------	-------	-----

Лекція № 9

Тема лекції: **ПАСИВНИЙ СТАН ДІЄСЛОВА**

План лекції

1. Визначення Passive voice.
2. Будова усіх типів речень в Passive voice.
3. Вживання Passive voice.
4. Особливості вживання.

Зміст лекції

Особа або предмет, що виконує дію, називається **суб'єктом** дії.

Особа або предмет, на які спрямовано дію, називається **об'єктом** дії.

Якщо підмет є суб'єктом дії в реченні, то дієслово-присудок вживається в активному стані:

A number of factors influence the operation of receiving station.

- *Багато факторів впливають на роботу приймальної станції.*

Якщо підметом речення є об'єкт дії, то дієслово-присудок вживається в пасивному стані:

The operation of the receiving station is influenced by a number of factors.

- *На роботу приймальної станції впливають багато різних факторів.*

В українській та російській мовах тільки **перехідні** дієслова можуть утворювати пасивний стан. Але в англійській мові деякі **неперехідні** дієслова з прийменниковим додатком теж можуть вживатися в пасивному стані.

Перехідні та неперехідні дієслова

Дієслова, які можуть мати при собі прямий додаток, називаються **перехідними**.

Прямий додаток – додаток в знахідному відмінку (кого? що?):

We measured the water level. - *Ми виміряли (кого? що?) рівень води.*

Дієслова, які не можуть мати при собі прямий додаток, називаються **неперехідними**.

They work very hard. - *Вони дуже тяжко працюють.*

В англійській мові одне й те саме дієслово може бути як перехідним так і неперехідним.

I opened the window (перехідне) - *Я відчинив вікно.*

The shop opened at 9 (неперехідне) - *Магазин відчинився о дев'ятій.*

Утворення пасивного стану

be + III

Таблиця 6

	Indefinite	Continuous	Perfect
--	------------	------------	---------

Past	was were } + III	was were } being + III	had + been + III
Present	am is are } + III	am is are } being + III	have has } been + III
Future	shall will } be + III		} have + been + III

Cranes are used for lifting heavy weights.

- Крани використовуються для підняття важких вантажів.

Особливості вживання пасивного стану

Англійській мові вживання пасивного стану більш поширене, ніж в українській. В англійській мові більше перехідних дієслів. Крім того, багато неперехідних дієслів з безприйменниковим та з прийменниковим додатком теж вживаються в пасивному стані.

Пасивні звороти з неперехідними дієсловами з безприйменниковим непрямым додатком. Безприйменниковий непрямий додаток може стати підметом не при всіх дієсловах. До найуживаніших дієслів, які можуть утворювати пасивний стан, відносяться:

to give - давати

to grant – давати, надавати

to offer - пропонувати

to pay - платити

to promise - обіцяти

to show - показувати

to tell - розповідати

to teach – вчити, викладати та ін.

They showed us some of the results in a simplified form.

We were shown some of the results in a simplified form.

– Деякі з результатів були показані нам в спрощеній формі.

Пасивні звороти з неперехідними дієсловами з прийменниковим непрямым додатком.

Прийменниковий непрямий додаток може стати підметом не при всіх дієсловах. До найуживаніших дієслів, які можуть утворювати пасивний стан, відносяться:

to account for – пояснювати що-небудь
to agree upon – домовитися про
to arrive at – досягти чого-небудь
to allude to – посилатися на
to comment on (upon) – коментувати що-небудь
to depend on (upon) – покладатися на
to dispose of – реалізувати, ліквідувати
to insist on (upon) – наполягати на
to interfere on (upon) – заважати кому-небудь, чому-небудь
to laugh at – сміятися з
to listen to – слухати кого-небудь, що-небудь
to look after – піклуватися про
to look at – дивитися на
to look into – розглядати
to object to – заперечувати проти
to provide for – передбачати
to refer to – посилатися на, відсилати до, іноді знайти
to rely on – покладатися
to speak of (about) – говорити про
to send for – посилати за
to wait for – чекати на та ін.

These mixtures are referred to as gases. - *Ці суміші відносяться до газів.*

3.

Пасивні звороти з дієслівними сполученнями з прийменниковим непрямим додатком:

to take care of – піклуватися про
to lose sight of – губити з очей
to put an end to – покласти кінець
to make use of – використати
to take notice of – помітити, звернути увагу та ін.

His words were not taken notice of. - *На його слова не звернули увагу.*

4.

Пасивні звороти з перехідними дієсловами, які відповідають українським неперехідним:

to affect – впливати на
to answer – відповідати на
to attend – бути присутнім на
to enjoy – відчувати задоволення від
to follow – іти слідом за
to influence – впливати на
to join – приєднуватися до
to need – відчувати потребу в
to watch – слідкувати за та ін.

The rate of the reaction is affected by moisture. – *Вологість впливає на швидкість реакції*

5.

Пасивні звороти з перехідними дієсловами, які відповідають українським неперехідним з додатком в давальному відмінку:

to help – допомагати

to aid – допомагати

to assist – допомагати

to hinder – заважати

to threaten – погрожувати

to envy – заздрити та ін.

Recent discoveries have been greatly assisted by the development of the research technique.

- *Останнім часом розвиток дослідницьких технологій дуже допомагає робити відкриття.*

6.

Пасивні звороти з формальним підметом it:

It	was is can be was to be must be should be	said reported expected known mentioned believed	that ...
----	--	--	----------

Іноді **it** замінюють на **as**: As is shown in Figure 1...

Іноді **it** та **be** випускають: As shown in Figure 1...

- *Як показано на малюнку 1...*

Лекція № 10

Тема лекції: ДІЄПРИКМЕТНИК

План лекції

1. Визначення дієприкметника.
2. Утворення активного та пасивного стану дієприкметника.
3. Вживання дієприкметника.

Зміст лекції

Дієприкметник - неособова форма дієслова, що відповідає дієприкметникові та дієприслівникові в українській мові, та має ознаки:

прикметника:

– виконує функцію означення до іменника,

He touched upon a painted door.

Він торкнувся пофарбованих дверей.

дієприкметника:

– виконує функцію обставини, яка є ознакою дії, вираженої присудком,

The engineer sat at the table thinking. - *Інженер сидів біля столу, замислившись.*

дієслова:

– може мати прямий додаток:

Heating a substance we increase the motion of its molecules.

Нагріваючи речовину, ми збільшуємо рух молекул.

може мати як ознаку прислівник:

After the goods had been examined thoroughly they were taken away to the warehouse.

Після того, як товари були ретельно оглянуті, їх відправили до складу.

– має форми часу та стану:

Таблиця 9

	Active	Passive
Present	Writing	being written
Past	-	written
Perfect	having written	having been written

Вживання дієприкметників

Present Participle найчастіше виражає дію одночасну з дією присудка та вживається у функціях:

означення:

перед іменником:

The moving parts of machines require regular oiling.

- Рухомі деталі машин потребують регулярного змащення.

після іменника:

A chemical compound is a substance consisting of more than one type of atoms.

- Хімічна сполука – це речовина, яка складається з більш ніж одного типу атомів.

обставини:

в дієприкметникових зворотах для вираження обставини часу, зазвичай зі сполучниками **while** або **when**:

While examining the cutter he found out a defect.

- Оглядаючи різак, він знайшов дефект.

в дієприкметникових зворотах для вираження обставини причини:

Having lots of time we decided to go to the station to see off our friends.

- Маючи багато часу, ми вирішили піти на вокзал і провести наших друзів.

в дієприкметникових зворотах для вираження супутніх обставин:

The official checked the documents speaking to passengers.

- Службовець перевіряв документи і розмовляв з пасажирами.

в дієприкметникових зворотах для вираження обставини образу дії:

He stood leaning against the tree. - *Він стояв, спираючись на дерево.*

Past Participle вживається у функціях:

1. означення:

– перед іменником:

Being heated magnetized steel loses its magnetism.

При нагріванні намагнічена сталь втрачає свої магнітні властивості.

– після іменника в прийменникових зворотах:

The vessel chartered by the Buyers will arrive at the port of loading in two days.

Судно, зафрахтоване Покупцем, прибуде в порт завантаження через 2 дні.

2. обставини

– причини:

Packed in strong cases the goods arrived in good condition.

-Спаковані в міцні ящики, товари прибули в гарному стані.

часу:

When heated magnetized steel loses its magnetism.

При нагріванні намагнічена сталь втрачає свої магнітні властивості.

3. іменної частини складеного присудка:

Unfortunately the instrument is broken. - ^ *На жаль, інструмент поламаний.*

Perfect Participle вживається у функції обставини:

In the afternoon the ship left the port having unloaded the goods.

- Вдень корабель залишив порт, розвантаживши всі товари.

Примітка:

В цій функції замість *Perfect Participle* найчастіше вживається Indefinite Gerund з прийменником **after**:

After unloading the goods the ship left the port.

Розвантаживши всі товари, корабель залишив порт.

Замість *Perfect Participle Passive* вживається *Present Participle Passive* та *Past Participle*:

Having been dried and sorted the goods were placed in a warehouse.

Being dried and sorted the goods were placed in a warehouse.

Dried and sorted the goods were placed in a warehouse.

- Після того, як товари були висушені та розсортовані, їх розмістили на складі.

Примітка:

1. Дієприкметникові звороти можуть виконувати функцію означення із замісниками іменника that (those), one (ones):

This substance was more valuable than that obtained by the previous authors.

- Ця речовина була більш цінною, ніж та, що була отримана попередніми дослідниками.

2. Якщо дієприкметниковий зворот стоїть після присудка, то переклад потрібно починати з присудка:

A graph is given showing the dependance of pressure on temperature.

Надано графік, що ілюструє залежність тиску від температури.

3. Прислівники **so** – так, **so far (thus far)** – до цих пір, (таким чином) та ін., що стоять перед дієприслівником, що входить до складу дієприкметникового звороту, при перекладі ставлять після нього:

The substance thus obtained was pure.

Речовина, що була одержана таким чином, була чистою.

4. У простому реченні форма дієслова, що співпадає з *Past Participle* або з *Past Indefinite* є дієприкметником у функції означення за наявністю особової форми дієслова:

The engineers invited to our plant are graduates of Kryvyi Rih Technical University.
Інженери, запрошені до нашого заводу, є випускниками Криворізького технічного університету.

5. Якщо після дієслівної форми стоїть прислівник **by**, ця дієслівна форма завжди буде дієприкметником:

The work performed by the students showed good results.

Робота, що була виконана студентами, дала гарні наслідки.

6. Якщо у реченні стоять поряд дві дієслівні форми, що можуть бути або *Past Indefinite Active*, або *Past Participle*, то друга форма буде присудком у *Past Indefinite*, а перша - *Past Participle* у функції означення:

The substance obtained contained some admixtures. *Отримана речовина вміщувала домішки.*

Лекція № 11

Тема лекції: УЗГОДЖЕННЯ ЧАСІВ

План лекції

1. Визначення поняття «Узгодження часів».
2. Правила вживання.
3. Особливості «Узгодження часів».
4. Виключення .

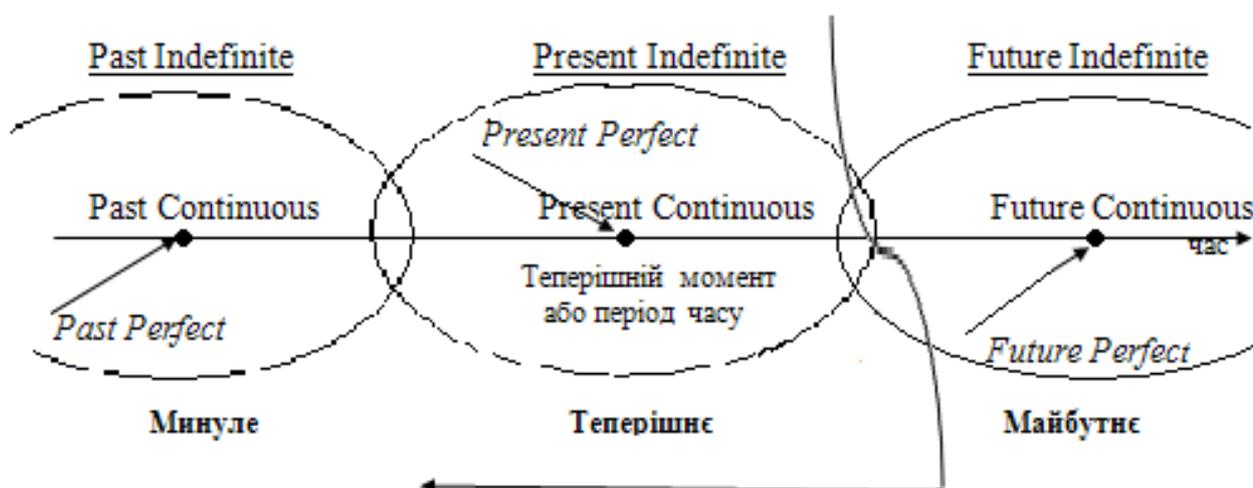
Зміст лекції

Якщо в головному реченні дієслово-присудок виражає минулу дію (*Past Indefinite*), то дієслово-присудок в підрядному реченні має бути в одному з минулих часів або в майбутньому з точки зору минулого:

They informed us that they had already shipped the goods.

- Вони повідомили нам, що вже відвантажили товар.

Схематично зміни часових форм дієслів-присудків підрядних речень можна представити як зсув вліво:

Таким чином:

Present Indefinite è *Past Indefinite*

Present Continuous è *Past Continuous*

Present Perfect è *Past Perfect*

Present Perfect Continuous è Past Perfect Continuous Past Indefinite è Past Perfect

Для майбутніх часів існує форма Future-in-the-Past, яка відрізняється від відповідних майбутніх часів зміною:

shall/will è should/would

Director said, “We shall sign the contract next Monday”.

Director said they would sign the contract the following Monday.

При зміні часових форм відбуваються також деякі інші зміни:

this è that

these è those

here è there

now è then

yesterday è the day before

today è that day

tomorrow è (the) next day, the following day

ago è before, earlier

last week è the week before

next year è the next / following year

The notice said that the conference on the problem would be held at our university the next year.

– В об’яві говорилося, що конференцію з цієї проблеми буде проведено в нашому університеті наступного року.

Випадки відхилень від правил узгодження часів

Правило узгодження часів **не** застосовується в таких випадках:

1. Дієслово-присудок підрядного речення передає загальновідомий факт:

The teacher told us that the Earth goes round the Sun.

- Вчитель сказав нам, що Земля обертається навколо Сонця.

2. **Must, should, ought** в підрядному реченні не змінюються:

Director says (said) that we must send a telegram.

- Директор говорить (сказав), що ми повинні послати їм телеграму.

3. Форма Present умовного способу не змінюється:

It is (was) necessary that we should send them a telegram.

- (Було) Необхідно, щоб ми послали їм телеграму.

4. Дієслово-присудок може не змінюватися в означальних реченнях, причини та порівняння:

The goods were loaded on the s.s. “Nova”, which will arrive at Odessa in 3 days.

- Товари були навантажені на пароплав «Нова», який прибуде в Одесу через 3 дні.

Лекція № 12

Тема лекції: ГЕРУНДІЙ

План лекції

1. Визначення герундія.
2. Утворення активного та пасивного стану герундія.
3. Вживання герундія.
4. Функції герундія в реченні.

Зміст лекції

Герундій являє собою неособову форму дієслова, що виражає назву дії, і має властивості дієслова та іменника.

Ознаки іменника:

1. Функція в реченні:

а) підмет

Falling is a case of motion with constant acceleration.

- *Падіння є випадком руху з постійним прискоренням.*

б) іменна частина присудка

His greatest pleasure was experimenting.

- *Його найбільшим задоволенням було проводити дослід.*

в) додаток

In recent years man has succeeded in controlling chemical changes.

- *За останні роки людина навчилася керувати хімічними реакціями.*

2. Може вживатися з прийменником:

I think of trying another approach. - *Я думаю використати інший підхід.*

3. Визначається іменником або займенником в присвійному відмінку:

We insist on your taking part in the talks.

- *Ми наполягаємо на вашій участі в переговорах.*

Ознаки дієслова:

1. Може приймати прямий додаток:

Would you mind my showing you the device in operation?

- *Дозвольте мені продемонструвати вам роботу цього пристрою.*

2. Може визначатися прислівником:

Measuring temperature immediately is necessary in many experiments.

- *Негайно вимірювати температуру необхідно в багатьох експериментах.*

3. Має форми стану та часу:

Таблиця 8

	<i>Active</i>	<i>Passive</i>
Indefinite	Writing	being written
Perfect	having written	having been written

The author reports having applied a new method.

- Автор повідомляє, що він використав новий метод.

В українській мові подібних форм немає, тому вони не можуть перекладатися ізольовано, не в реченні. На українську мову герундій може перекладатися іменником, інфінітивом, дієприслівником, дієсловом у особовій формі:

Carrying out experiments is a must with every scientists.

- *Проводити* досліді (проведення дослідів) необхідно для кожного вченого.

I remember their having adopted this tool as being more economical.

- Я пам'ятаю, що вони схвалили цей інструмент як більш економічний.

Особливості вживання герундія в різних функціях

1. Прийменниковий непрямий додаток після:

а) **to be disappointed at** – бути розчарованим в

to be surprised at – дивуватися чому-небудь

to prevent from – заважати (зробити що-небудь)

to consist in – міститися в

to persist in – наполегливо продовжувати що-небудь

to result in – мати результатом, приводити до чого-небудь

to spend in – витратити час (на що-небудь)

to succeed in – удаватися

to be engaged in – займатися чим-небудь

to be interested in – цікавитися чим-небудь

to accuse of – звинувачувати в

to approve (disapprove) of – (не) схвалювати що-небудь

to hear of – чути про

to inform of – інформувати про

to suspect of – підозрювати в

to be capable (incapable) of – бути (не) спроможним

to think of – думати про

to be afraid of – боятися чого-небудь

to be proud of – пишатися чим-небудь

to count on (upon) – розраховувати на

to depend on (upon) – розраховувати на

to insist on – наполягати на

to object to – заперечувати

to get used to – звикнути до та ін.

Our Sales Manager objected to the goods being paid in advance.

- Наш менеджер з продаж заперечував проти попередньої оплати товару.

б) **for** (за що? для чого?)

in (в чому?)

We are obliged to you for sending us your samples.

- Ми вдячні, що ви надіслали нам ваші зразки.

A catalyst aids in accelerating reactions.

- Каталізатор допомагає прискорити хід реакцій.

2. Означення після:

а) **astonishment at** – здивування

disappointment at – розчарування

surprise at – здивування

apology for – вибачення
plan for – план
preparation for – приготування
reason for – причина
experience in – досвід
interest in – цікавість
skill in – майстерність
art in – мистецтво
chance of – добра нагода
opportunity of – добра нагода
fear of – страх
habit of – звичка
hope of – надія
idea of – думка, ідея
importance of – важливість
intention of – намір
means of – засіб
importance of – важливість
method of – метод
necessity of – необхідність
pleasure of – задоволення
possibility of – можливість
problem of – проблема
process of – процес
right of – право
way of – спосіб
objection to – заперечення та ін.

This is quite a new way of solving problems of the kind.

- Це зовсім новий спосіб вирішення проблем такого роду.

б) іменник з **for** (для, для того щоб):

A thermometer is an instrument for measuring temperature.

- Термометр – інструмент для замірювання температури.

3. Обставина після:

а) On unloading the goods were sent to the warehouse.

- Після розвантаження товари були відправлені на склад.

б) **by** – через, за допомогою } для вираження способу дії

Motors are damaged by overloading.

- Мотори виходять з ладу через перевантаження.

в) Man lived for ages on the earth without knowing anything about electricity.

- Людина прожила на землі віки, не знаючи нічого про електрику.

for the purpose of

with the object of

with a view to

} для вираження цілі
} для того щоб

г) Arbitration court has been established for the purpose of settling disputes between contracting parties.

- Арбітражний суд запроваджено з метою врегулювання суперечок між договірними сторонами.

д) In the event of being ordered to two ports of loading the ship will not arrive at the port loading before 1 October.

- У випадку направлення до двох портів завантаження судно на прибуде до порту розвантаження раніше першого жовтня.

for	– за	} для вираження причини
through	– через	
owing to	– дякуючи	

е)

We can increase resistance of the metal through heating it to 100° C.

- Ми можемо підвищити опір металу нагріваючи його до 100° C.

4. Іменна частина присудка після:

against – проти

for – за

be on the point of – збиратися щось робити

be far from – бути далеким від

he discussion was far from being ended. - Дискусія була ще далеко не закінчена.

5. Частина складеного дієслівного присудка після:

to finish закінчувати

}	to stop
	to give up переставати
	to leave off

}	to keep
	to keep up продовжувати

to go on

}	to put off
	to postpone відкладати
	to delay

}	to need
	to require потребувати + Active Gerund
	to want

to avoid уникати

to enjoy насолоджуватися

can't help не могли не

to be worth бути вартим + Active Gerund

to be busy бути зайнятим та ін.

This note is worth considering. - Цю примітку варто розглянути.

Примітка:

Після деяких дієслів можна вживати як герундій, так і інфінітив:

to begin – починати

to start – починати

to like – любити

to dislike – не любити

to prefer – віддавати перевагу

to hate – ненавидіти

to intend – мати намір

can (can't) afford – (не) могли собі дозволити

The firm preferred the goods being paid (to be paid) in advance.

- *Фірма віддає перевагу попередній оплаті товарів.*

6. Прямий додаток після:

to mention – згадувати

to remember – пам'ятати

to mind – заперечувати

to suggest – пропонувати

If you don't mind substituting this value in our equation we get the following formula.

- *Якщо ви не заперечуєте проти заміни цього значення в нашому рівнянні, то ми отримуємо наступну формулу.*

Примітка:

Після **to mention** та **to remember** замість **Perfect Gerund** вживається **Present Gerund**:

I remember being asked about it. - *Пам'ятаю, що мене про це питали.*

7. Підмет після to be:

The prime task of our laboratory was testing a new device for the application in the system. - *Найважливішою задачею нашої лабораторії було тестування нового пристрою для використання в новій системі.*

Лекція № 13

Тема лекції: **МОДАЛЬНІ ДІЄСЛОВА**

План лекції

1. Визначення модальних дієслів.
2. Особливості модальних дієслів.
3. Будова усіх типів речень модальними дієсловами.
4. Вживання та значення модальних дієслів.

Зміст лекції.

В англійській мові є група дієслів (can, may, must, ought, should, need, dare) які називаються модальними. Модальні дієслова не вживаються самостійно, а лише в сполученні з інфінітивом іншого дієслова. Вони виражають можливість, необхідність, бажаність, імовірність, сумнів, дозвіл, заборону, здатність виконання дії, позначеної інфінітивом.

Модальні дієслова мають ряд особливостей:

1. Модальні дієслова не мають форм інфінітива, дієприкметника та герундія, а також складних часових форм.
2. Після модальних дієслів інфінітив вживається без частки to.

Виняток становить **ought**, після яких інфінітив вживається з часткою **to**, а також дієслова **need** і **dare**, після яких інфінітив може вживатися з часткою **to** і без неї.

3. У третій особі однини теперішнього часу модальні дієслова не мають закінчення (e)s:

He must do it now. - Він повинен зробити це зараз.

4. Питальна та заперечна форма теперішнього та минулого часу модальних дієслів утворюються без допоміжного дієслова, модальне дієслово в реченні виконує таку саму функцію, як і допоміжне дієслово:

May I take it? - Я можу взяти це?

You should not speak to him. - Вам не слід розмовляти з ним.

Примітка: Can у теперішньому часі пишеться разом з часткою **not**:

She cannot cook well. - Вона не вміє добре готувати.

CAN (COULD)

Дієслово **can** виражає:

1. фізичну або розумову здатність, уміння або можливість виконати дію в теперішньому (**can**) або минулому (**could**) часі:

I couldn't solve this problem. - Я не зміг розв'язати задачі.

2. сумнів, здивування, невіру в питальних та заперечних реченнях з різними формами інфінітива: Indefinite, Continuous та Perfect:

You cannot think so. - Не може бути, щоб ви так думали.

Can they be carrying out the experiment at such a late hour?

- Невже вони проводять дослід в такий пізній час?

Can you have said it? - Невже ви це сказали?

Дієслово **could** виражає:

можливість або здатність виконати дію в минулому (з Indefinite Infinitive):

In 1774 Scheele could obtain phosphorus by distilling bones with sand and charcoal.

- В 1774 Шеєле міг отримувати фосфор шляхом перегоняння кісток з піском та деревним вугіллям.

Примітка:

1. Дієслово **can** не має майбутнього часу. Замість **can** вживається сполучення **to be able to** - бути спроможним:

I will be able to use this new device very soon.

- Я зможу користуватися цим новим прибором невдовзі.

2. Вираз **to be able** іноді вживається в теперішньому і минулому часі та має значення «бути в змозі»:

The girl was not able to answer. - Дівчина була не в змозі відповідати.

Continuous Infinitive з дієсловом **can** означає дію, яка відбувається у теперішньому часі.

She can't be speaking on the phone now.

- Не може бути, щоб вона зараз розмовляла по телефону.

Perfect Infinitive означає дію, яка відбулася у минулому:

He cannot have done this. - Не може бути, щоб він зробив це.

Вживання **could** замість **can** у цих значеннях не змінює часу дії, а лише підсилює сумнів, невпевненість.

MAY (MIGHT)

Дієслово **may** вживається для вираження дозволу і перекладається як «могти, мати

дозвіл».

May I use your phone? - *Можна скористатися вашим телефоном?*

Дієслово **may** має дві форми: теперішній час **may** і минулий час **might**. Але в значенні минулого часу **might** вживається дуже рідко, головним чином у підрядних реченнях за правилом послідовності часів:

He asked the engineer if he might switch on that machine.

- *Він спитав інженера, чи можна ввімкнути ту машину.*

Також форма може вживатися для вираження докору, несхвалення, осуду:

If you wanted, you might find this information.

- *Якби ти хотіла, ти могла б знайти ці відомості. (зараз)*

Perfect Infinitive після форми **might** виражає докір з приводу того, що дія не відбулася в минулому:

You might have read the instruction before usage.

- *Ти міг би прочитати інструкцію перед застосуванням. (але не прочитав)*

MUST

Дієслово **must** виражає обов'язок, необхідність, а також наказ і пораду:

They must do the work at once. - *Вони мають зробити роботу зараз.*

You must consult a doctor. - *Ви повинні порадитися з лікарем.*

Дія, виражена інфінітивом у сполученні з **must**, може стосуватися теперішнього або майбутнього часу:

The students must be at the lessons now.

- *Студенти повинні зараз бути на заняттях.*

Must we copy out this task tomorrow?

- *Чи треба переписувати це завдання завтра?*

Примітка:

Must має лише форму теперішнього часу. Для вираження обов'язку в минулому або майбутньому часі вживається **to have to**:

We had to buy the equipment at these prices.

- *Ми повинні були купити це обладнання за такими цінами.*

З **to have to** вживається лише Indefinite Infinitive. Питальна та заперечна форма **to have to** утворюється з допоміжним дієсловом **do**:

She didn't have to get up early. - *Вона не мусила рано вставати.*

В теперішньому часі, а також в минулому та майбутньому за контекстом, **have to** має значення «бути змушеним»:

Unfortunately they have to cut the time of the experiment.

- *На жаль, ми змушені скоротити час експерименту.*

У заперечних реченнях **must** виражає заборону.

You must not speak aloud at the library.

- *У бібліотеці не дозволяється голосно розмовляти.*

Сполучення **must** з Continuous Infinitive виражає припущення, що дія відбувається в момент мовлення або протягом теперішнього періоду часу:

They must be working on the third floor.

- *Вони, напевно, працюють на другому поверсі.*

Сполучення **must** з Perfect Infinitive виражає припущення, що дія відбулася у минулому:

We must have lost the documents. - *Ми, напевно, загубили документи.*

Примітка:

Дієслово **must** має ще один еквівалент – **to be to**, який виражає обов'язок, що впливає з попередньої домовленості, плану, розкладу, графіка:

He **is to meet** Mr. Brown at five. - *Він повинен зустріти пана Брауна о 5 годині.*

To be to вживається для вираження наказу або інструкції:

You are to speed up the reaction. – *Прискорте реакцію.*

To be вживається лише в двох часах - Present Indefinite and Past Indefinite:

I was to call to the office. - *Я мав зателефонувати до офісу.*

Після **to be to** в Past Indefinite вживається також Perfect Infinitive, який вказує на те, що виражена ним дія не відбулася:

We were to have arrived at the airport at three.

- *Ми мали прибути до аеропорту о 3 годині (але не прибули).*

SHOULD, OUGHT TO

Дієслова **should** і **ought to** виражають моральний обов'язок (з точки зору того, хто говорить), пораду, рекомендацію. Кожен з них має лише одну форму.

Сполучення **should** і **ought to** з Indefinite Infinitive виражають дію стосовно теперішнього або майбутнього часу:

Ann is in hospital. Her friends ought to visit her. - *Анна у лікарні. Її друзям слід відвідати її.*

You should stay in bed and take medicine when you get the flu. - *Коли ви захворіли на грип, вам краще залишатися у ліжку та приймати ліки.*

Continuous Infinitive з **should** і **ought** виражає дію стосовно теперішнього часу:

I think, you ought not to be inspecting the machine-tool.

– *Гадаю, вам не слід обстежувати станок зараз.*

Perfect Infinitive з дієсловами **should** і **ought** у стверджувальній формі означає, що бажана дія не відбулася:

The secretary should have sent the letter. - *Секретарці слід було відправити листа.*

Заперечна форма з **should** і **ought** у Perfect Infinitive виражає дію, що відбулася як небажана:

You shouldn't have waited for the results. - *Вам не слід було чекати результатів.*

NEED

Дієслово **need** вживається як модальне і як смислове. Як модальне, дієслово **need** з Indefinite Infinitive виражає необхідність виконання дії стосовно теперішнього або майбутнього часу і вживається у формі теперішнього часу у питальних та заперечних реченнях:

Need she come there? - *Їй треба приходити туди?*

You needn't hurry. - *Вам не треба поспішати.*

Perfect Infinitive з дієсловом **need** означає, що дія, в якій не було необхідності, відбулася:

You needn't have made the preliminary tests. - *Не треба було робити ці тести.*

DARE

Дієслово **dare** означає «мати сміливість або зухвальство зробити щось». Воно вживається переважно в питальних та заперечних реченнях:

How dare you say it? - *Як ви смієте казати це?*

Лекція № 14

Тема лекції: Прикметник

План лекції

1. Визначення поняття прикметник.
2. Ступені порівняння.
3. Правила утворення просої ступені порівня.
4. Правила утворення складної ступені порівняння
5. Виключення.

Зміст лекції.

В англійській мові, як і в українській, якісні прикметники мають три ступені порівняння: **звичайний** (the Positive Degree), **вищий** (the Comparative Degree) і **найвищий** (the Superlative degree).

Утворення ступенів порівняння прикметників

Форма звичайного ступеня прикметника не має якогось спеціального закінчення: *wide, pleasant, difficult*.

Форми вищого і найвищого ступенів можуть бути **простими** (вони утворюються за допомогою закінчень) і **складними** (вони утворюються за допомогою службових слів).

Обидва ці способи утворення ступенів порівняння використовуються і в українській мові.

сильний — сильніший — найсильніший

сильний — більш сильний — самий сильний

Прості форми вищого і найвищого ступенів утворюються додаванням закінчень **-er** (для вищого ступеня) і **-est** [ist] (для найвищого ступеня) до форми звичайного ступеня прикметника. Перед прикметниками у найвищому ступені стоїть означений артикль.

Звичайний ступінь	Вищий ступінь	Найвищий ступінь
cold	colder	(the) coldest
simple	simpler	(the) simplest
young	younger	(the) youngest

При утворенні простих форм вищого і найвищого ступенів слід додержувати таких правил:

1) Односкладові прикметники, які закінчуються на одну приголосну з попереднім коротким голосним звуком, подвоюють у написанні кінцеву приголосну у вищому і найвищому ступенях:

big— bigger— (the) biggest

hot — hotter — (the) hottest

У всіх інших випадках подвоєння не відбувається:

sweet —sweeter— (the) sweetest

cool —cooler— (the) coolest

2) Прикметники, які закінчуються на букву **y** з попередньою приголосною, у вищому і найвищому ступенях змінюють **y** на **i**:

easy — easier — (the) easiest

happy — happier—(the) happiest

Якщо кінцевій букві **y** передує голосна, то цієї зміни не відбувається:

gay — gayer — (the) gayest

3) Прикметники, які закінчуються у звичайному ступені на німе **e**, опускають його у вищому і найвищому ступенях:

large — larger— (the) largest

white — whiter—(the) whitest

4) У прикметників *strong, young і long* перед закінченнями вищого і найвищого ступенів вимовляється звук [g]:

long — longer — (the) longest

strong — stronger — (the) strongest

young — younger — (the) youngest

У прикметників, які закінчуються на букви **-r, -re**, перед закінченнями вищого і найвищого ступенів вимовляється звук [r]:

clear — clearer — (the) clearest

pure — purer — (the) purest

Прості форми вищого і найвищого ступенів мають такі прикметники:

1) усі односкладові прикметники;

2) двоскладові прикметники, які закінчуються на **-y, -er, -le, -ow**:

happy — happier — (the) happiest

clever — cleverer — (the) cleverest

simple — simpler — (the) simplest

narrow — narrower — (the) narrowest

Складні форми вищого і найвищого ступенів утворюються додаванням службових слів **more** і **(the) most** до звичайного ступеня прикметника.

Звичайний ступінь	Вищий ступінь	Найвищий ступінь
useful	more useful	(the) most useful
beautiful	more beautiful	(the) most beautiful

Складні форми вищого і найвищого ступенів утворюють такі прикметники:

1) усі багатоскладові (ті, що мають більш як два склади) прикметники:

beautiful — more beautiful — (the) most beautiful

2) двоскладові прикметники, які не закінчуються на **-y, -er, -le, -ow** і мають наголос на першому складі:

careless — more careless — (the) most careless

useful — more useful — (the) most useful

Усі інші двоскладові прикметники можуть утворювати складні форми поряд з простими.

3) усі прикметники, які збігаються за формою з дієприкметником теперішнього або минулого часу (тобто закінчуються на **-ing** та **-ed**):

loving — more loving — (the) most loving

pleased — more pleased — (the) most pleased

tired — more tired — (the) most tired

Деякі прикметники утворюють вищий і найвищий ступені порівняння не за загальними правилами, наприклад:

Звичайний ступінь	Вищий ступінь	Найвищий ступінь
good	better	(the) best
хороший	кращий	найкращий
bad	worse	(the) worst
поганий	гірший	найгірший.
little	less	(the) least
маленький	менший	найменший

В значенні маленький за розміром звичайно вживається прикметник **small**, який утворює ступені порівняння за правилами (**small—smaller—the smallest**).

Прикметник **little** часто вживається з пестливим відтінком.

What a nice little bag you've got!

Слово **little** може бути не тільки прикметником, а й неозначеним займенником і прислівником **little** (мало), наприклад:

There is little milk in the glass (неозначений займенник).

She slept very little last night (прислівник).

Деякі прислівники мають по дві форми вищого і найвищого ступенів, які різні за своїм значенням.

Звичайний ступінь	Вищий ступінь	Найвищий ступінь
old — старий	1) older — старий, старіший; старший (за ...)	1) the oldest — самий старий, найстаріший

	2) elder — старший (у сім'ї) 2)	(the) eldest — самий старший у сім'ї
late — пізній	1) later — більш пізній	1) (the) latest — самий
	2) latter - останній з двох (по пізній, останній (за часом) порядку)	2) (the) last — самий останній (по порядку); минулий
Far — далекий, дальній	1) farther — більш дальній (далекий) (про відстань)	1) (the) farthest — самий дальній (далекий)
	2) further (а) більш дальній (далекий) (про відстань); (б) дальший, наступний (по порядку)	2) (the) furthest — самий далекий
near — близький	nearer — більш близький	1) (the) nearest — самий близький, найближчий
		2) (the) next — наступний (по порядку); майбутній

Форми **older, oldest** вживаються, як правило, стосовно осіб, які не є членами однієї сім'ї, або стосовно неживих предметів.

*I am not **older** than you.*

*Tom is **the oldest** boy in our form.*

*This is **the oldest** building in our town.*

Форми **elder, (the) eldest** вживаються стосовно членів однієї сім'ї. Але при наявності слова **than** (порівняння) вживається форма **older**, а не **elder**.

*Her **elder** sister is called Mary.*

*My **elder** brother lives in Kyiv.*

*The **eldest** son is going to be a teacher.*

Але:

*Jane is two years **older** than her sister.*

Форми **later, (the) latest** вживаються стосовно часу:

*Here is **the latest** news.*

***Later** events showed that he was right.*

*Have you read his **latest** book?*

Форми **latter, (the) last** означають порядок послідовності.

*John and Nick like winter sports. The former is fond of skating, and **the latter** prefers skiing.*

*I saw him on the **last day** of my holiday.*

Вживані сполучення без артикля **last week, last night, last year, last month** і т. п., в яких **last** має значення минулий.

*He left **last** week.*

*What did you do **last** night?*

Форми **nearer, (the) nearest** вживаються при означенні відстані і часу.

*How can I get to the **nearest** post-office?*

*Come **nearer**, please.*

Форма **the next** вживається із значенням наступний (по порядку), дальший.

***The next** train leaves in half an hour.*

*What is **the next** thing to do?*

Вживані також сполучення без артикля **next day, next Sunday, next week, next month, next winter (year, May)**, в яких **next** має значення майбутній.

*I'll see you **next** week.*

*Will you come **next** Sunday?*

Лекція № 15

Тема лекції: **Майбутній простий час**

План лекції

1. Визначення поняття майбутнього простого часу.
2. Утворення стверджувальних речень.
3. Правила утворення питальних речень.
4. Правила утворення заперечних речень.
5. Окремі випадки вживання майбутнього простого часу в підрядних реченнях.

Зміст лекції

Утворення *Future Indefinite*

Future Indefinite є складним часом. Він утворюється з допоміжних дієслів **shall** або **will** для 1-ї особи однини і множини та **will** для всіх інших осіб і основи інфінітива відмінюваного дієслова. У розмовній мові звичайно вживається скорочена форма допоміжних дієслів **'ll** (**shall** або **will**), яка приєднується до особового займенника або іменника-підмета

I'll wait for you here.

They'll be here in ten minutes.

That'll do, thank you.

Стверджувальна форма

Особа	Однина	Множина
1	<i>I shall/will (I'll) ask</i>	<i>We shall/will (we'll) ask</i>
2	<i>You will (you'll) ask</i>	<i>You will (you'll) ask</i>
3	<i>He (she) will (he'll) ask</i>	<i>They will (they'll) ask</i>

Питальна форма Future Indefinite утворюється за загальним правилом: допоміжне дієслово ставиться перед підметом, а основа інфінітива відмінюваного дієслова після нього.

Питальна форма

Особа	Однина	Множина
1	<i>Shall I ask?</i>	<i>Shall we ask?</i>
2	<i>Will you ask?</i>	<i>Will you ask?</i>
3	<i>Will he (she) ask?</i>	<i>Will they ask?</i>

Заперечна форма Future Indefinite утворюється за допомогою заперечення **not**, яке ставиться між допоміжним дієсловом і основою інфінітива відмінюваного дієслова. У розмовній мові вживаються скорочені (стягнені) заперечні форми **shan't** = *shall not* і **won't** = *will not* або форму **I'll not** (**you'll not** і т. п.) = *I shall (will) not (you will not і т. п.)*.

Заперечна форма

Особа	Однина	Множина
1	<i>I shall not (shan't) ask</i>	<i>We shall not (shan't) ask</i>
	<i>I will not (won't) ask</i>	<i>We will not (won't) ask</i>
2	<i>You will not (won't) ask</i>	<i>You will not (won't) ask</i>
3	<i>He (she) will not (won't) ask</i>	<i>They will not (won't) ask</i>

FUTURE SIMPLE - УМОВНІ РЕЧЕННЯ

У підрядних реченнях умови та часу, що належать до майбутнього часу, для вираження реальної умови замість майбутнього часу вживається теперішній:

If I ask him to help, he will come. - Якщо я попрошу його допомогти, він прийде.
 If the weather isn't fine, we won't go to the picnic. - Якщо погода не буде гарною, ми не підемо на пікнік.

1. Склади умовні речення з наступних частин, підбираючи підходящі за змістом пари.

1. If I have a dictionary,
 2. If my elder brother comes early,
 3. If granny loses her glasses,
 4. If you get tickets,
 5. If you work harder,
 6. If they play football in the yard,
 7. If you walk so slowly,
 8. If it rains so heavily,
 9. If you ask her to tell you this funny story again,
 10. If you don't put on your hat,
- a. you'll catch a cold.
 - b. we'll stay at home.
 - c. you'll be late for school.
 - d. she'll tell it.
 - e. they'll break the window.
 - f. you'll get better marks.
 - g. you'll go to the concert.
 - h. Max will help her to find them.
 - i. he'll play computer.
 - j. games with us.
 - k. I'll translate this article.

2. Дай відповіді на запитання, використовуючи словосполучення з дужок.

Example: What will you do if you get a bad mark? (to study harder) — If I get a bad mark, I'll study harder.

1. What will you do if you are tired? (to have a rest)
2. What will you do if you feel upset? (to meet my friends)
3. What will you do if the film is boring? (to switch off the TV)
4. What will you do if your room is a real mess? (to tidy the room)
5. What will you do if you've got a toothache? (to go to the dentist)
6. What will you do if you are thirsty? (to drink a glass of juice)
7. What will you do if your little sister asks you to draw a horse? (to draw it)
8. What will your mother do if you forget to wash the dishes? (to remind to do it)
9. What will the teacher do if you ask him a question? (to answer it)
10. What will you do when summer comes? (to go to a sports camp)
11. What will you say if you are late for school? (to say "sorry")

Лекція № 16

Тема лекції: **Майбутній тривалий час**

План лекції

1. Визначення поняття майбутнього тривалого часу.
2. Утворення стверджувальних речень.
3. Правила утворення питальних речень.
4. Правила утворення заперечних речень.
5. Окремі випадки вживання майбутнього простого часу в підрядних реченнях

Future Continuous – майбутній тривалий час в англійській мові. Вказує на процес, що буде відбуватися в майбутньому в певний проміжок часу. На відміну від Future Simple, цей момент у часі має бути названим точно або бути зрозумілим з контексту. Нижче детально розглянуто правила утворення Future Continuous у стверджувальному, заперечному та питальному реченнях, є таблиця з допоміжними словами та наведено випадки вживання майбутнього тривалого часу за різних обставин.

Утворення Future Continuous

У **стверджувальних реченнях** Future Continuous утворюється за допомогою допоміжних дієслів *shall / will* та *to be* (без інфінітива) і додаванням закінчення -ing до дієслова у першій формі. Формула утворення часу нижче:

Іменник + *shall / will + be* + дієслово у 1 формі з додаванням до нього закінчення *-ing*

Раніше допоміжне дієслово *shall* вживалося з займенниками 1 особи однини та множини, проте зараз за цим правилом не слідують. Крім того, *shall* та *will* найчастіше скорочуються до *'ll* у повсякденній розмові. Приклади розмовних речень:

Tomorrow this time I **shall be flying** to New York. – Завтра в цей час я буду летіти до Нью-Йорка.

Don't disturb me in the evening, I'll **be preparing** for exam. – Не турбуй мене у вечері, я буду готуватися до іспитів.

Формула утворення **заперечних речень** в Future Continuous майже така сама, що й у стверджувальних, лише має одну відмінність: після допоміжного дієслова *shall / will* додається частка *not*. Формула утворення:

Іменник + *shall / will + not + be* + дієслово у 1 формі з додаванням до нього закінчення *-ing*

Частка *not* може зливатися з *shall / will* і утворювати *shan't* або *won't*. Приклади заперечних речень:

At 6 I **won't be sleeping** yet. – О шостій годині я ще не буду спати.

Tomorrow at 5 o'clock he **will not be playing** football. – Завтра о п'ятій годині він не буде грати у футбол.

Для утворення **питального речення** в Future Continuous *shall / will* ставляться на початку речення.

Правило:

Shall / will + іменник + be + дієслово у 1 формі з додаванням до нього закінчення *-ing*

Приклади питальних речень:

Will you be playing the guitar at 6 o'clock in the evening? – чи будеш ти грати на гітарі о шостій годині вечора?

Why did you bring an album? **Shall we be studying** painting? – Чому ви принесли альбом? Ми будемо вивчати малювання?

Допоміжні слова Future Continuous

Допоміжні слова Future Continuous – це слова, що вказують час, коли буде відбуватися подія. До таких слів-показчиків відносять:

Слово

tomorrow at (five, six, eight і т.д.) o'clock

when...

at (three, four, five і т.д.) o'clock

Переклад

завтра о (п'ятій, шостій, восьмій і т.д.) годині

коли...

о (третій, четвертій, п'ятій і т.д.) годині

Випадки, в яких вживається Future Continuous

Нижче наведені випадки вживання Future Continuous, що дадуть вам ключ до розуміння цього майбутнього тривалого часу.

I варіант використання: перервана дія в майбутньому

Future Continuous використовується у випадках, коли коротша дія перериває довготривалу дію. Це може бути дійсним перериванням дії або лише перериванням у часі. В таких випадках часто використовується слово-показчик *when*. Приклади:

I **will be watching** TV when she arrives tonight. – Я буду дивитися телевізор, коли вона прибуде вночі.

I **will be waiting** for you when your bus arrives. – Я буду чекати на тебе, коли твій автобус підійде.

He **will be studying** at the library tonight, so he will not see Jennifer when she arrives. – Він буде вчитися сьогодні вночі у бібліотеці, тому він не побачить Дженіфер, коли вона приїде.

II варіант використання: дія в майбутньому відбувається в означений час

В даному випадку Future Continuous використовується для позначення довготривалої дії, що відбуватиметься або не відбуватиметься в майбутньому. Часто в таких випадках використовуються слова-маркери часу. Приклади:

Tonight at 6 PM, I **am going to be eating** dinner. – Сьогодні увечері о шостій годині я збираюся їсти вечерю. (замість will be використовується конструкція to be going to)

At midnight tonight, we **will still be driving** through the desert. – Сьогодні опівночі ми все ще будемо їхати через пустелю.

Tomorrow at 2 AM, they **won't be playing** in the club. – Завтра о другій годині дня вони не будуть грати у клубі.

III варіант використання: паралельні дії в майбутньому

Future Continuous також використовується для опису дій, що будуть відбуватися в майбутньому паралельно. Приклади:

I **am going to be studying** and he is going to be making dinner. – Я збираюся вчитися, а він збирається готувати вечерю.

Tonight, they **will be eating dinner, discussing** their plans, and **having** a good time. – Сьогодні вночі вони будуть їсти вечерю, обговорювати їхні плани та просто добре проводити час.

While Ellen is reading, Tim **will be watching** television. – В той час як Елен читатиме, Тім буде дивитися телевізор. (після while Future Continuous не вживається)

IV варіант використання: передача атмосфери дії в майбутньому

Future Continuous може також використовуватися для передачі атмосфери в майбутньому. Наприклад:

When I arrive at the party, everybody **is going to be celebrating**. Some **will be dancing**. Others **are going to be talking**. A few people **will be eating** pizza, and several people **are going to be drinking** beer. They always do the same thing. – Коли я прибуду на вечірку, всі будуть святкувати. Хтось буде святкувати. Інші будуть спілкуватися. Декілька людей буде куштувати піццу, а деякі будуть пити пиво. Вони завжди роблять одне і теж.

Лекція № 17

Тема лекції: Типи питальних речень

План лекції

1. Визначення поняття питального речення.
2. Утворення спеціальних питальних речень.
3. Правила утворення запитань до групи підмета.
4. Правила утворення альтернативних питальних речень.

5. Утворення загальних запитань.

Типи питальних речень в англійській мові (TYPES OF QUESTIONS)

За типом питання і необхідною відповіддю на нього в англійській мові виділяють такі типи питальних речень:

1. Загальні питання (Yes / No questions – General questions)
2. Спеціальні питання (Special questions)
3. Альтернативні питання (Alternative questions)

Спеціальні питання

Питання до окремих членів речення називаються спеціальними. Вони починаються словами *who, what, where, why, how* тощо. Питання можуть ставитися до різних членів речення.

1. Питання до різних членів речення, окрім підмета;

Питальне слово	Допоміжне дієслово	Підмет	Смислове дієслово	Доповнення
Where	do	you	live?	
How	does	he	study	English?
What	is	he	doing	now?
Where	are	they	running?	

2. Питання до підмета.

У спеціальних питаннях, які відносяться до підмета, порядок слів такий же, як і в розповідному пропозиції. Якщо питальне слово є підметом, то після нього, як і в розповідному реченні, ставиться присудок:

Питальне слово	Присудок	Підмет	Додаток
<i>Who</i>	<i>works</i>		<i>here?</i>
<i>Who</i>	<i>likes</i>		<i>oranges?</i>
<i>What</i>	<i>is</i>		<i>happening?</i>
<i>Who</i>	<i>is teaching</i>		<i>this class?</i>

Якщо питальне слово є визначенням підмета, то після нього одразу ставиться підмет, а потім присудок.

3. Спеціальні питання зі словом **what**. Вживаються наступні поєднання зі словом **what**:

What color is your car?

What colors are his eyes?

What time is it?

What size is your shirt?

What kind of job What sort of job What type of job is it?

What make is your TV set?

What day is it today?

What може вживатися без іменника:

What is your name?

What is his address?

What is her favorite color?

4. Спеціальні питання зі словом **how**.

tall are you

big is the house

old is your

mother

How

far is it

from here to the

airport?

often do you use your car?

much is the meal?

Альтернативне запитання (Alternative Questions)

Альтернативне питання передбачає два чи більше варіанти вибори за допомогою використання слова **or**. Порядок слів в такому питанні є таким же, як і в загальному.

Приклади:

Does she like coffee **or** tea? – Вона любить каву чи каву?

Did he buy motorbike **or** bicycle? – Він купив мотоцикл чи велосипед?

Питання з розділовими знаками (Disjunctive Questions)

Розділове питання називається так тому, що воно розділяється на дві частини за допомогою коми. У першій частині питання йде ствердження, а у другій – питання до цього твердження. Завдання розділового питання – перевірити правдивість твердження. Ці питання часто використовуються у розмовній мові, коли співрозмовник “ненароком” намагається з’ясувати якусь інформацію на основі наявних фактів.

1 частина частина розділового питання – це типове ствержувальне речення з типовим порядком слів у ньому: підмет – дієслово – додаток.

2 частина – це допоміжне дієслово у зазначеного у 1 частині часу та підмет. Якщо будемо питання від твердження, то в 2 частині буде заперечення. Якщо будемо питання від заперечення, то буде твердження.

Наприклад:

You playing tennis, **aren't you**? – Ти граєш в теніс, чи не так?

He go to the gym, **doesn't he?** – Він ходить в тренажерний зал, чи не так?

Bill isn't famous person, **is he?** – Біл не відома персона, чи не так?

They haven't been to Paris, **have they?** – Вони не були в Парижі, чи не так?

Загальне запитання (General Questions)

Загальне запитання в англійській мові є найпростішим. Це питання, яке передбачає в якості відповіді або “так”, або “ні”. Тобто питання, для отримання загальної інформації. Тому інколи це питання називається “**yes/no question**”.

Воно утворюється шляхом переміщення допоміжного дієслова або модального дієслова на перше місце в речення. Повне правило:

Допоміжне дієслово + підмет + смислове дієслово + додаток

Допоміжне дієслово залежить від того, в якому часі ви хочете запитати:

- Past Simple – *Did*
- Present Simple – *Do / Does*
- Future Simple – *Shall / Will*
- Past Continuous – *Was / Were*
- Present Continuous – *Am / Is / Are*
- Future Continuous – *Shall / Will*
- Past Perfect – *Had*
- Present Perfect – *Have / Has*
- Future Perfect – *Shall / Will* + після підмета йде допоміжне дієслово *have*
- Past Perfect Continuous – *Had* + після підмета йде допоміжне дієслово *been*
- Present Perfect Continuous – *Have / Has* + після підмета йде допоміжне дієслово *been*
- Future Perfect Continuous – *Shall / Will* + після підмета йде допоміжні дієслова *have been*
- Future in the Past – *Would*

Відповіді на загальне запитання можуть бути як короткими (Yes/No + підмет та допоміжне або модальне дієслово) так і повними. Час при цьому залишається незмінним. Приклади:

Have you been to London? – Yes, I have (Yes, I have been to London). – Ти був у Лондоні? – Так (я був у Лондоні).

Did you buy this car? – Yes, I did (Yes, I bought this car). – Ти купив цю машину? – Так (я купив цю машину).

Do they play football? – No, they don't (No, they don't play football). – Вони грають у футбол? – Ні (вони не грають у футбол).

Could you do that? – No, I couldn't (No, I couldn't do that). – Ти міг би зробити це? – Ні (ні, я зможу це зробити).

Лекція № 18

Тема лекції: Майбутній доконаний час

План лекції

1. Визначення поняття майбутнього доконаного часу.
2. Утворення стверджувальних речень.
3. Правила утворення питальних речень.
4. Правила утворення заперечних речень.
5. Окремі випадки вживання майбутнього простого часу в підрядних реченнях.

Зміст лекції

Future Perfect - майбутній доконаний (перфектний) час англійської мови. Цей час використовується досить рідко. Він позначає дію, яка закінчиться в деякий час у майбутньому або буде продовжуватися після певного часу в майбутньому. Нижче детально розглянуто правила утворення Future Perfect у стверджувальних (розмовних), заперечних та питальних реченнях, наведена таблиця з допоміжними словами та є приклади вживання майбутнього доконаного часу.

Утворення Future Perfect

Для утворення **стверджувального речення** в Future Perfect необхідно використовувати допоміжні слова *shall have* або *will have* перед дієсловом, до якого має додаватися **закінчення -ed**. Якщо дієслово **неправильне**, то використовується його 3 форма (Past Participle). Раніше *shall have* використовувалося з 1 собою однини і множини, а *will have* – з усіма іншими особами, проте зараз це правило не є актуальним і *will have* можна використовувати з усіма особами займенників. Формула утворення стверджувальних речень:

Іменник + shall have / will have + дієслово з закінченням -ed або у 3 формі

Приклади розмовних речень:

I **will have finished** my homework by 7 o'clock. – Я закінчу робити домашнє завдання о 7 годині.

By next November, I **will have received** my promotion. – У листопаді мене підвищать.

Для утворення **заперечного речення** в Future Perfect необхідно після допоміжних дієслів *shall / will* додати частку *not*. За бажанням, їх можна злити з часткою *not* та утворити *shan't have* або *won't have* відповідно. Правило утворення:

Іменник + shall not have / will not have + дієслово з закінченням -ed або у 3 формі

Приклади **заперечних** речень:

I **will not have finished** this test at 3 o'clock. – Я не закінчу цей тест о 3 годині.

They **won't have received** letter from the company by 8 o'clock. – Вони не отримають листа від компанії до 8 години.

Для утворення **питального речення** в Future Perfect допоміжне дієслово *shall / will* необхідно поставити на перше місце в реченні. Формула:

Shall / Will + іменник + have + дієслово з закінченням -ed або у 3 формі

Приклади **питальних** речень:

Will have you **read** all these books by the exam time? – Ти прочитаєш всі ці книги до початку екзаменів?

Will have you **learnt** English by the time you get 18? – Чи вивчиш ти англійську до часу, коли тобі виповниться 18?

Допоміжні слова Future Perfect

Як і інші доконані часи англійської мови, Future Perfect має свої допоміжні слова, що зазвичай використовуються при використанні цього часу.

Слово

Переклад

by (6 o'clock, 8 o'clock і т.д.) до (шостої, восьмої години і т.д.)

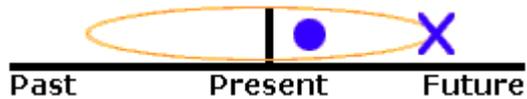
by the time коли

by (Monday, Friday, і т.д.) до (понеділка, п'ятниці і т.д.)

Випадки, в яких вживається Future Perfect

Нижче розглядаються випадки, коли використання Future Perfect є доречним.

I варіант використання: Закінчена дія перед будь-яким моментом в майбутньому

Future Perfect найчастіше використовується для позначення подій, що закінчаться в майбутньому в зазначений час або ж для позначення дій, що стануться перед зазначеним часом в майбутньому.

Приклади:

By the time he gets home, she **will have cleaned** the entire house. – Коли він дістанеться додому, вона прибере увесь будинок.

I **am not going to have finished** this test by 3 o'clock. – Я не закінчу цей тест до 3 години.

Will she have learned enough Chinese to communicate before she moves to Beijing? – Чи вона вивчить китайську на такому рівні, що зможе спілкуватися, перед тим, як вона поїде до Пекіну?

II варіант використання: продовжена дія в майбутньому перед будь-якою подією

Future Perfect також може використовуватися з не продовжуваними дієсловами (Non-Continuous Verbs) та з окремими дієсловами змішаної групи (Mixed Verbs); детальніше це на сторінці про види дієслів. В такому випадку час означає дію, яка буде продовжуватися після будь-якої події в майбутньому. Приклади:

I **will have been** in London for six months by the time I leave. – Я пробуду в Лондоні 6 місяців перед тим, як його полишу.

By Monday, Susan **is going to have had** my book for a week. – У понеділок буде вже тиждень, як Сьюзан користується моєю книгою.

Список літератури

1. Верба Г.В., Верба Л.Г. Довідник з граматики англійської мови. — Київ. — Освіта, 1995. — 320 с.
2. Мартиненко А. О. Англійська граMATика в таблицях: Навч. посібник. — К.: КНЕУ, 2003. — 168 с.
3. Basic Concepts of Information Technology (ECDL / ICDL Training Manual) — <http://www.cctglobal.com>
4. Communicating with E-mail and the Internet Learning Made Simple P.K. McBride Elsevier Ltd. Oxford, UK 2006 – 119 p.
5. ENGLISH TOPICS Найкращі з 1000 усних тем з паралельним перекладом для учнів 5—11 класів та абітурієнтів: Навчальне видання. — Укл.: Фіщенко О.П., Ярцева Г.В. та ін.. — Х.: «Ранок», 2006. — 407 с.
6. Raymond Murphy English Grammar in Use - Cambridge University Press 1994 – 350 p.
7. Santiago Remacha Esteras Infotech English for computer users. Student's book - New York: Cambridge Univ. Press, 2006.-160 p.
8. <http://www.britishcouncil.org/professionals-podcast-english-listening-downloads-archive>
9. <http://www.cambridge.org/elt/infotech>

Іноземна мова (англійська) за професійним спрямуванням [Текст]: конспект лекцій для здобувачів освіти освітньо-професійного ступеня фаховий молодший бакалавр, галузь знань 27 «Транспорт» спеціальності 274 «Автомобільний транспорт», галузь знань 13 «Механічна інженерія» спеціальності 133 «Галузеве машинобудування» галузь знань 24 «Сфера обслуговування» спеціальності 241 «Готельно-ресторанна справа», галузь знань 19 «Архітектура та будівництво» спеціальності 192 «Будівництво та цивільна інженерія» /уклад. О.П. Смокович, О.В. Невірець – Любешів: ВСП «Любешівський ТФК Луцького НТУ», 2023. – 66 с.

Комп'ютерний набір і верстка :
Редактор:

О.П. Смокович, О.В. Невірець
О.П. Смокович, О.В. Невірець

Підп. до друку _____ 2023 р. Формат А4.
Папір офіс. Гарн. Таймс. Умов. друк. арк. _____
Обл. вид. арк. _____ Тираж 15 прим.